

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

CRIULENI • FESTIVAL AL CÂNTECULUI POPULAR PATRIOTIC

Un trandafir, o lumânare pentru Sfântul Ștefan cel Mare

Simboluri și semnificații August ... 1

Sărbători religioase și naționale 3

Calendar cronologic..... 6

LILIA BANARI

Domnitorul ales de Domnul..... 8

AURELIA ROTARU

Un trandafir, o lumânare
pentru Sfântul Ștefan cel Mare 9

LILIA BASARAB

La Putna clopot bate 10

GRIGORE ZĂNOAGĂ

La umbra stejarului 11

RODICA PĂNĂȘESCU

Doina și Ion omagiați la Cahul... 13

VICTOR PLETOSU

www.ialovenicultura.md 14

La vatra plăcintelor..... 15

ELENA LEVIȚAIA

Drag mi-i cântecul și neamul. 16

ANATOL CADU

Dorul... s-a aprins în piepturi, dorul . 17

LIUBA FOCȘA

Trandafir de pe cetate..... 18

SILVIA FLOREA

La Nistru la Mărgioară..... 19

TATIANA BEJAN

Cultura — chemarea noastră
sufletească 22

ELENA FRUMOSU, LORENA FRECĂUȚAN

Sfântă ni-i casa — „Moștenitorii“ .. 25

NADEJDA GORPIN

Nistrenii la Marea Adriatică 26

VITALIE BELÎ

Activități prioritare —
formarea specialistului competitiv. 27

GRIGORE ZĂNOAGĂ

Nu mai vreau să-mi faceți bine sau
Ce ni se impune să ascultăm..... 29

**ȘOLDĂNEȘTI • FESTIVALUL DE MUZICĂ
ȘI DANS POPULAR**
La umbra stejarului

» 11

**IALOVENI • FESTIVALUL
BUCATELOR TRADIȚIONALE**
La vatra plăcintelor
» 15

ORHEI • FESTIVALUL-CONCURS RAIONAL
La Putna clopot bate

» 10

Editura „Notograf Prim” s.r.l.
Tipografia F.E.P. Grafema Libris s.r.l.

PROIECTUL „REALITĂȚI CULTURALE”
nr. 8 (14) august 2012

Adresa: mun. Chișinău, str. București,
68, of. 313, 314
Tel.: (+373 22) 20-25-53
Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: popapavel55@gmail.com
notografprim@gmail.com

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa,
redactor-șef

Ion Bălțeanu,
Uniunea Meșterilor Populari
din Moldova

dr. Varvara Buzilă,
Muzeul Național de Etnogra-
fie și Istorie Naturală

dr. Victor Ghilaș,
Academia de Științe a
Moldovei

Veta Ghimpu-Munteanu,
Teleradio-Moldova

Gheorghe Nicolaescu,
Cabinetul metodic
al Ministerului Culturii

Alexei Rău,
Biblioteca Națională

Claudia Șerșun
Secția Cultură Ialoveni

Cristian Șarban,
design, tehnoredactare

PM 32118 Preț: 15 lei

August — Gustar

Cezar August

Se zice că de la numele primului Împărat roman, Cezar August provine numele lunii august. Luna are 31 de zile, așa a fost dorința lui Cezar August ca să aibă tot atâtea zile cât are luna lui Iulius Cezar, luna iulie.

August începe astrologic cu soarele în semnul Leului și sfârșește în semnul Fecioarei, astronomic - cu soarele în constelația Racului și se sfârșește cu soarele în constelația Leului.

August se numea în latină *Sextilis* pentru că era a șasea lună în calendarul roman, care începea cu luna martie. Grecii o numeau *Metageitnio*, noi — *Gustar*, *Secerar*.

Simbolurile lunii

Pietrele prețioase ale lunii

Peridotul

În lumea antică, peridotul era considerat un dar al zeilor, simbol al primăverii.

Oamenii din Evul Mediu purtau peridot pentru a câștiga premoniție și inspirație divină. Potrivit unei legende, peridotul era preferat și de piraiți, încredințați că îi apără de ochiul rău sau deochi. Pentru a fi eficientă în apărarea față de spiritele rele, o piatră de peridot trebuia să fie găurită, trecută printr-un fir de păr de măgar, și purtată pe mâna stângă.

Menționat adeseori în Biblie, peridotul era considerat o piatră sacră de către adepții creștinismului timpuriu.

Napoleon a dăruit un peridot iubitei lui Josephine, ca simbol al dragostei eterne.

Peridotul este piatra specifică aniversării a 16 ani de la căsătorie.

Sardonixul

Se zice că egiptenii purtau scarabei sculptați din sardonix ca amulete norocoase. Romani obișnuiau talismane de sardonix încrustate cu figuri mitologice precum Hercules și Marte.

Sardonixul elimină gândirea negativă, aduce inspirație spirituală, asigură puterea și protecția, stimulează voința, vitalitatea și vigoarea, furnizează fericire căsătoriilor și relațiilor de cuplu și are capacitatea de a atrage prietenii și norocul. Unii oameni foloseau sardonixul în formarea unei bariere contra crimei și ghinionului, amplasându-le în fiecare din cele 4 colțuri ale casei.

Safirul — piatra destinului

Încă din timpurile străvechi, dăruirea unui safir însemna încredere și loialitate - piatră a inelelor de logodnă.

Mulți regi au purtat bijuterii din safir pentru a fi apărați în bătălii sau a fi feriți de acțiunea mortală a otrăvitorilor.

Potrivit tradiției, Moise a primit cele 10 porunci înscrise pe o placă de safir. Poate și datorită acestor caracteristici, safirul a fost una din pietrele prețioase cele mai prețuite de către aristocrați și preoțime. Coroana britanică este împodobită cu numeroase safire albastre, simbolizând domnia înțeleaptă și pură.

Florile lunii

Gladiola

Una din legendele latine povestește despre un crud comandant roman care capturase câțiva luptători traci și îi transformase în gladiatori. Se hotărâse ca în cercul roman să se înfrunte mai întâi, Sevt și Terres, cei mai viteji și mai arătoși războinici traci și, totodată foarte buni prieteni. Premiul învingătorului avea să fie libertatea și mâna fiicei comandantului. Mulțimea era entuziasată și aclama, cu toate acestea, Sevt și Terres au aruncat săbiile și s-au îmbrățișat călduros. Audiența a început să fluiera disprețuitoare și, în sunetele trompetelor, cei doi prieteni adevărați au fost uciși. În momentul

Arborii lunii

în care trupurile lor au atins pământul, mânerile săbiilor lor s-au transformat în două gladiole. Florile de gladiolă au rămas până în zilele noastre un simbol al prieteniei, respectului, credinței și nobileții.

Macul

Legenda florii de mac

Din moși - strămoși se povestește că o vrăjitoare rea transformase o femeie într-o floare de mac, ea putând

părăsi câmpul de maci pentru a-și vedea familia numai în timpul nopții. Într-una din nopți, femeia i-a dezvăluit soțului ei că vraja ar putea fi destrămată dacă a doua zi acesta va culege de pe câmp floarea în care era preschimbată. Dimineața, bărbatul s-a dus pe câmp și și-a deosebit soția în mijlocul a sute de flori de mac, întrucât aceasta nu era udată de roua zorilor (își petrecuse noaptea alături de soț). El a cules floarea, descântul vrăjitoare a fost destrămat, iar cei doi au trăit fericiți în veci.

Plopul (tremurator)

În lume se povestește că întrucât a fost ținut pe crucea făcută dintr-un astfel de copac, în clipa când s-a vărsat sângele lui Iisus toți plopii din lume au început să tremure, așa cum se întâmplă până în ziua de azi.

Un alt mit povestește despre uciderea lui Phaeton prin intermediul unui fulger trimis de către Zeus, întrucât acesta nu era capabil să țină în frâu carul soarelui furat de la tatăl său, Helios. Heliadele, surorile lui Phaeton, s-au metamorfozat cu această ocazie în plopi plângători, ale căror lacrimi se transformau în umbră atunci când cădeau în valurile unui râu.

Cedrul

Mama Lumii a spus Creatorului: „Scânteii din Focul Spiritului tău pot aduce salvare, dar cine le va aduna, cine le va păstra?” Și Creatorul răspunse: „Copacii și iarba vor păstra scânteile mele, dar când scânteile cad fie ca Cedrul și surorile lui să-și păstreze elementele de Foc pentru

tot anul.” (A. Klizovsky, *Principii Fundamentale pentru a înțelege lumea în Noua Eră*, volumul 3).

Bradul

Bradul simbolizează creativitatea, viața, longevitatea și nemurirea.

Ca simbol al regalității, bradul a fost asociat cu zeita greacă Pitthea, dar și cu mitologia zeului Dionysus/Bacchus în tot ceea ce privea viața de vie și vinul, probabil ca un simbol al fertilității.

Același brad care a oferit protecție Sfintei Familii, atunci când era căutat de soldații lui Irod, a fost utilizat pentru făurirea crucii. De aceea, crengile bradului cresc în formă de cruce, iar dacă i se taie un con pe lungime, acesta se aseamăna cu bratele lui Iisus.

Portocala — fructul lunii

În vechea tradiție chinezească, emblema lunii august este fructul de portocală, acesta fiind un simbol al prosperității, fericirii și bucuriei vieții.

Schimbarea la Față (Probajinile)

Sărbătoarea Schimbării la Față este ținută la 06.08/19.08.

Denumirea sărbătorii — Probajinile (obrejenie – transformare, schimbare) amintește de episodul biblic în care Fața Domnului Iisus Hristos „a strălucit ca soarele, iar veșmintele lui s-au făcut albe ca lumina” (Matei – 17,2).

Schimbarea la Față este considerată hotăr între vară și toamnă. Se crede că, începând cu această zi „se probă-jenes” (îngălbenesc) frunzele copaci-

lor și câmpul, apele se răcesc. Biserica în această zi dă oficial dezlegare de a mânca mere, pere, struguri. În popor există credința că cine mănâncă struguri înainte de Probajine își „afurisește” mațele. Există credința că neapărat trebuie să te împaci cu cei pe care i-ai probozit (certat) de-a lungul anului. Copiii să nu fie proboziiți, ocărâți, de altfel au toate șansele să li se întâmple acest lucru și în restul anului.

Adormirea Maicii Domnului

Creștinii ortodocși comemorează Adormirea Maicii Domnului la 15.08/28.08. Noi o mai numim Sântamaria.

Sărbătoarea Sântămariei cuprinde multe elemente cu caracter agrar. În dimineața Sântămariei, femeile merg la biserică, unde împart „coliva de fructe”, dar și struguri, prune, faguri de miere, după ce au fost sfințite, celor săraci, apoi pleacă la mormintele rudelor.

În multe localități este comemorată sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului, adică moartea Maicii Pre-

ciste, și a Bisericilor localităților cu astfel de nume. Se serbează Hramul satului acestor localități, pentru care gospodinele se pregătesc din timp, făcând curățenie generală în gospodărie, bucate alese. La hramul satului vin oaspeți, rude din alte sate. Se fac hore. Femeile cu nume Maria își serbează ziua numelui.

Din această zi bărbații schimbă pălăria pe căciulă. Celor care mai sunt văzuți cu pălărie după această sărbătoare li se spune: „A venit Sântamaria, lasă pălăria”.

Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul

Sărbătoarea Tăierii capului Sfântului Proroc Ioan Botezătorul (29.08/11.09) se numește în popor Sfântul Ioan de Toamnă, Sf. Ioan taie capul pe curechi, Sf. Ioan Tăierea capului. În popor există numeroase legende despre Ioan Botezătorul. Una din ele spune că Ioan era un tânăr sărac, frumos și o femeie bogată puse ochiul pe dânsul, și-l chema la ea. Sf. Ioan știa ce-l așteaptă și se rugă lui Dumnezeu să-i ia frumusețea cea ademenitoare și să-l facă urât. Și femeia aceea își va lua gândurile de la dânsul. Dumnezeu se milostivi de fecior și-l

învăță să-și scoată cuțitul și să-și taie capul. Sf. Ioan făcu întocmai în această zi de toamnă și în locul capului său se pomeni cu un cap de oaie. În acest chip el a fost scutit de păcat.

Într-o altă legendă Dumnezeu îl îndrăgește datorită modului extrem de simplu în care-și făcea rugăciunea, alegându-l să-i boteze fiul. Astfel Sfântul Ioan a devenit nănașul lui Isus Hristos. Se crede că este unul din sfinții cei mai apropiați de Dumnezeu considerându-l patronul pruncilor, având grijă ca aceștia să nu moară nebotezați.

Consiliul Național
al Tineretului din Moldova

Ziua Internațională a Tineretului

12 August

Ziua Internațională a Tineretului se sărbătorește în fiecare an pe 12 august. Tradițional, în această zi se organizează diverse activități publice de informare asupra drepturilor și responsabilităților tinerilor.

12 august a fost declarată Ziua Internațională a Tineretului de către Adunarea Generală a ONU în 1999.

- Tinerețea este zâmbetul viitorului în fața unui viitor necunoscut care e însuși viitorul, și e firesc să fie fericită. S-ar spune că răsufletarea ei este făcută din speranță —

Victor Hugo

- Tinerețea este o perioadă minunată a vieții. Ea ne slujește să acumulăm greșeli numite ulterior experiență —

George Bernard Shaw

- Tinerețea este basmul cel mai frumos al Universului trăit în toată ființa umană. Tinerețea este sufletul și sufletul este tinerețea. Tinerețea este simțetot, audetot, vedetot —

Gheorghe Vodă

- Ceea ce dorim în tinerețe, avem din belșug la bătrânețe —

Goethe

- Tinerețea: Pasărea Phoenix a timpului; renaște după ce... nu mai este —

Costel Zagan

- Tinerețea e timpul de a învăța înțelepciunea, bătrânețea e timpul de a o aplica —

Jean Jacques Rousseau

- Tinerețe, cum amăgești nădejtile, cum seci puterile, cum astâmperi și potolești avânturile —

Emil Gârleanu

- Păcat de acea tinerețe care se aseamăna cu bătrânețea —

Giuseppe Rovani

- Tinerețea e o trufie, rareori o valoare —

Marin Preda

- În tinerețe iubim cu toată puterea noastră, care scade din ce în ce; de la o vârstă, omul iubește cu toată slăbiciunea, care crește din ce în ce —

Honore de Balzac

- Păstrează-ți tinerețea! Nimic pe lume nu-i mai frumos ca tinerețea, nimic nu-i mai de preț ca ea —

Aleksey Maksimovich Peshkov

- Tinerețea este o boală din care toți ne revenim —

Dorothy Fulheim

- Inima omului are o față pe care e scris Tinerețe și un verso pe care scrie Înțelepciune —

Victor Hugo

Ziua Independenței

27 august

Ziua Independenței țării noastre este sărbătorită la 27 august. Încă din anul 1991, în urma destrămării URSS-ului, Republica Moldova și-a declarat independență, devenind un stat suveran și independent.

27 august — Ziua Independenței este înregistrată drept una oficială și zi de odihnă. De obicei, Președintele țării ține un discurs de felicitare pentru națiune. În Chișinău și în toate localitățile țării se organizează concerte, festivaluri folclorice, târguri, întâlniri cu deputați din primul parlament, scriitori și oameni de cultură, personalități, etc.

Limba Noastră

31 august

„Limba Noastră cea Română” - sărbătoare națională celebrată pe 31 august, anual începând cu anul 1990.

În contextul dezintegrării U.R.S.S și a mișcării de renaștere națională de la sfârșitul anilor '80, la Chișinău, la 27 august 1989, a avut loc „Marea Adunare Națională”, unde participanții au cerut proclamarea limbii moldovenești (române) ca limbă de stat și revenirea ei la grafia latină.

Peste două zile, pe 29 august 1989 a avut loc cea de-a XIII sesiune a Sovietului Suprem din R.S.S.M., care la 31 august a reușit să voteze legile care îndeplineau cerințele participanților înaintate la „Marea Adunare Națională”.

Adoptarea din 31 august 1989, de către Sovietul Suprem al R.S.S.M., a legilor privind revenirea la grafia latină:

— A permis Declararea ca „Limbă de Stat” a Republicii Moldova a limbii moldovenești - găsită identică cu cea română;

— A fost recunoscută unitatea lingvistică dintre limba română și cea moldovenească și a fost stipulată trecerea de la alfabetul chirilic la alfabetul latin;

— A fost inițiat un program pentru extinderea folosirii limbii moldovenești în guvernare, educație și economia națională.

Ziua de 31 august a fost declarată ulterior sărbătoare legală în Republica Moldova cu denumirea „Limba noastră cea română” sau „Ziua limbii Române” și se celebrează anual, fiind marcată cu manifestări patriotice prin poezie, cântec și joc, prin repunerea în drepturi a vechilor tradiții populare și a momentelor care le-a marcat istoria. Sărbătoarea a început să fie celebrată începând cu anul 1990, la un an de la evenimentul istoric.

• „Limba este focul veghetor al Patriei, suflarea ei caldă, sănătatea ei liber ziditoare de frumos. Limba este frumusețea activă a patriei”

Grigore Vieru

• „Limba este o hartă a culturii. Ea ne învață de unde vin oamenii și încotro se îndreaptă ei”

Rita Mae Brown

• „Nu locuiești într-o țară, locuiești într-o limbă”

Emil Cioran

• „Limba este cartea de noblețe a unui neam”

Vasile Alecsandri

• „Limba unui popor este expresiunea și totodată instrumentul gândirii sale”

Alexandru Dimitrie Xenopol

• „Limba este putere, viață și instrument al culturii, un instrument de dominare și eliberare”

Angela Carter

• „Limba maternă a pasiunilor n-are sintaxă”

Lucian Blaga

• „Cuvintele aranjate în mod diferit au un înțeles diferit, iar semnificațiile dispuse diferit au un efect diferit”

Blaise Pascal

• „Orice limbă e oglinda sufletului națiunii care o creează”

Ion Pillat

• „Limba este un vin pe buze”

Virginia Woolf

• „Pentru mine, limba română e distanța dintre inimă și umbra ei, care se numește suflet”

Fănuș Neagu

• „Limba este arhiva istoriei”

Ralph Waldo Emerson

• „Limba este creația omului prin Dumnezeu. Mai sus omul nu s-a putut ridica. Mai sus Dumnezeu a ridicat numai stelele pe cer și brazii pe munți”

Grigore Vieru

• „Limba și gândirea sunt factorii principali ai evoluției în artă”

Ion Minulescu

• „Nu noi suntem stăpânii limbei, ci limba e stăpâna noastră”

Mihai Eminescu

• „Limbajul uman apre să fie un fenomen unic, fără vre-un echivalent semnificativ în lumea animală”

Noam Chomsky

• „În limba ta iubești, în limba ta muncești, în limba ta crezi și doar în limba ta trăiești”

Anonim

• „Păstrează-ți limba și tezaurul fiindcă ele sunt cele mai de preț lucruri în viața unui om ne cătând din ce pătură socială face parte...”

Anonim

• „A vorbi despre limba în care gândești este ca o sărbătoare. Limba română este patria mea. De aceea, pentru mine, muntele munte se numește, de aceea, pentru mine, iarba iarba se spune, de aceea, pentru mine, izvorul izvorăște, de aceea, pentru mine, viața se trăiește”

Nichita Stănescu

• „Limba este însăși floarea sufletului etnic al românimii”

Mihai Eminescu

• „Limba este întâiul mare poem al unui popor”

Lucian Blaga

Calendar Cronologic

1 AUGUST

1883 Pantelimon Halippa s-a născut la 1 august 1883 în s. Cubolta jud. Soroca, membru corespondent al Academiei Române. Moștenirea literară a lui cuprinde peste 280 de poezii și traduceri poetice, o sumedenie de schițe, memorii, dar în volum a reușit să aranjeze un singur tom, „Flori de pârlăoagă” și doua volume de versuri: „Cântarea omului” și „Pământul nădejilor mele”. Moare la 30 aprilie 1979, la vârsta de 96 de ani, fiind înmormântat la Cimitirul Cernica.

2 AUGUST

1935 Ion Ungureanu s-a născut la 2 august 1935, s. Opaci, jud. Tighina, este un actor și regizor român, care a îndeplinit funcția de ministru al culturii și cul-telor al Republicii Moldova (6 iunie 1990 - 5 aprilie 1994). A primit titlurile de Maestru Emerit în Arte al Federației Ruse (1981), Artist al Poporului din Re-publica Moldova (1989), decernându-i-se și Premiul „Intervidenie” pentru filmul televizat „Lika” (Plov-div, Bulgaria, 1981) și Premiul Național (1990).

1938 Sergiu Ciuhrii s-a născut la 2 august în a. 1938, s. Moara de Piatră, Bălți. Este membru al Uniunii Mu-zicienilor din Moldova. A scris sute de piese, aranja-mente pentru orchestra de muzică populară, instru-mentişti și interpreți. În anul 1979 – este Lucrător Emerit al Culturii din Republica Moldova. I-a fost conferit titlul onorific Artist al Poporului din Re-pubica Moldova în 1992.

7 AUGUST

1947 Sofia Rotaru s-a născut la 7 august 1947 în Marșenița, r. Noua Suliță, reg. Cernăuți, Ucraina. Sofia Rotaru este o cântăreață pop și compozitoare pop-rock de origine etnică română, producătoare, laureată a mai multor premii, actriță, scriitoare, manager, setter de tendințe de modă și femeie de afaceri. Este numită „Regina Pop”. În 1986, a fost prima cântăreață care a primit titlul „Artist al Poporului din URSS” și în 2000 a fost numită Cântăreața sec. XX. Este posesoare a mai multor premii: Artist Emerit al R. S. S. Ucrainene, Artist al Poporului al Ucrainei, Artist al Poporului al RSS Moldovenești, Artist al Poporului al URSS, lau-reată a premiului LTC, Erou al Ucrainei, Erou al Mol-dovei, Cavaleră a Ordinului republican al Moldovei și Ordinul pentru prietenie între popoare al URSS.

1947 Andrei Suruceanu, s-a născut la 7 august 1947 în s. Suruceni, Ialoveni. Cariera de artist și-a început-o în

ansamblul de muzică ușoară „Sonor” și orchestra de muzică populară „Codru”. A cântat pe marile scene din Italia, Franța, România, Rusia (Soci), Lituania etc. Distincții: Medalia Meritul Civic, Maestru în Artă.

12 AUGUST

1961 Cântăreața de muzică folk și ușoară Silvia Grigore s-a născut în s. Jora de Jos, Orhei. S-a lansat cu şla-gărul „Hulubul păcii”. În 1999 a lansat prima casetă, urmată de albume muzicale: „Post-scriptum” (2000), „Mai vino seara pe la noi” (2001), „Cântecele vieții mele” (2003) etc.

15 AUGUST

1938 Veniamin Apostol s-a născut la 15 august 1938 în s. Dubna, Soroca. Actor, regizor de teatru. A promovat dramaturgia națională, creând împreună cu scriitorii Dumitru Matcovschi și Ion Druță o serie de spectacole de excepție, care au intrat în fondul de aur al teatrului național. A susținut doctoratul la GHITIS (1977). A pu-blicat articole și studii despre arta teatrală, a fost preșe-dintele Uniunii Teatrale, în anii 1991-1999 a fost rector al Institutului de Arte de la Chișinău. A murit la 14 de-cembrie 2000. Maestru Emerit al Artei (1982); Artist al Poporului din RSSM (1989); „Ordinul Republicii”.

1943 Mihai Curagău s-a născut la 15 august 1943, în s. Bălănești, Nisporeni. Actor de teatru și film, înde-o-sebi, roluri de comedie. M. Curagău a primit Premiul pentru cel mai bun rol masculin de planul II (Mache Răzăchescu din D'ale carnavalului de I.L.Caragiale) în cadrul Galei Premiilor UNITEM 2004. De aseme-nea, i s-a decernat și titlul de Artist al Poporului.

1943 Mihai Munteanu s-a născut la 15 august 1943 în s. Criva, Edineț. Tenorul Mihai Munteanu a debutat la Opera Națională în anul 1972. În anii 1977-1978 și-a perfecționat măiestria vocală la teatrul „La Sca-la” din Milano, Italia. Mihai Munteanu este Artist al Poporului din RSSM (1980) și URSS (1986), Laureat al Premiei de Stat (1988), Cavaler al Ordinului Re-publicii (1993), Președinte al Centrului de Susținere și Dezvoltare a Culturii.

1955 Luchianov Valentin, dirijor de fanfară, șeful Secției de Cultură a raionului Căușeni s-a născut la 15 au-gust 1955

19 AUGUST

1881 George Enescu s-a născut la 19 august 1881, în s. Liveni-Varnav, langa Dorohoi.

Arta sa interpretativa s-a caracterizat prin naturalete, sensibilitate, bogăția coloritului, varietatea nuanțelor și îmbinarea atenției acordate substanței muzicale cu virtuozitatea. După un an de la absolvirea Conservatorului unde obținuse Premiul Grand Prix, Enescu are primul sau concert de viaora cu Orchestra Colonne, solist în concertul de vioara de Beethoven. Creația sa componistică abordează aproape toate formele și genurile muzicale. Creația lui Enescu este străbătută de un conținut emoțional generos și intens și se distinge printr-un limbaj poetic evocator și dramatic. Enescu a fost unul dintre cei mai de seamă dirijori contemporani, a uimit prin memoria excepțională cu care era înzestrat.

22 AUGUST

1979 Natalia Barbu s-a născut la 22 august 1979 în or. Bălți. În anul 1999 devine solistă a formației „Milenium”. Apoi Natalia participă la numeroase concursuri, obținând diverse premii. Printre acestea: 1993 – Premiul I la Concursul republican al tinerilor violoniști (Chișinău, Moldova); 1998 – Premiul I la Concursul de interpretare „Mihaela Rumceanu” (Buzău, România); Premiul Mare la Concursul de interpretare „Mamaia '98” (România); Premiul Mare și Trofeul festivalului la Concursul de interpretare „Maluri de Prut”, (Chișinău); 1999 – Premiul II la Concursul Internațional de interpretare „More Druziv” (Ialta, Ucraina); 2000 – Premiul I la Concursul internațional de interpretare „Slaveanskii Bazar” (Kiev, Ucraina); 2007 – locul 10 la Concursul internațional Eurovision (Helsinki). În anul 2001 i s-a conferit titlul onorific „Maestru în Artă”.

23 AUGUST

1947 Maria Drăgan s-a născut la 23 august 1947 în s. Bălăurești, Nisporeni, cântăreață de muzică populară solistă a Ansamblului de estradă al Filarmonicii din Chișinău, apoi vocalistă în cadrul Orchestrelor de muzică populară „Mugurel” (1974-1975) și „Lăutarii” și formației „Bucuria”. A muncit la „Mugurel” 8 ani, a interpretat cântece de la baștină, precum și române, melodii emblematice din repertoriul Mariei Tănase și a Ioanei Radu. Se zice că cunoștea cam 500 de cântece, unele dintre ele, în italiană și franceză. Maria Drăgan avea misiunea de a cânta muzică cu adevărat românească. Datorită puținilor interpreți asemeni Mariei Drăgan s-a promovat cu mult har muzica românească în Basarabia comunistă. Dictatura de atunci nu mai

putea suferi o asemenea situație și cât ai clipi din ochi orchestra „Mugurel” a fost desființată. „Mă doare ceva în adâncul pieptului și mă înăduș” – a mărturisit peste câteva luni prietenilor săi Maria Drăgan, solistă deja a formației „Bucuria” împreună cu Ion Suruceanu. Opt luni de zile la spital nu i-au ușurat suferința. Boala de tuberculoză avansa. „De s-ar afla cineva să-mi citească inima...” – sufletului dornic de a cânta nu-i mai răspundea plămânii, așa, doina Mariei Drăgan a fost întreruptă și numeni nu poate ști dacă „S-ar afla cineva să-i citească inima...” S-a stins la numai 39 de ani, în casa părintească, în satul natal Bălăurești. Cât de mult am iubit-o...

24 AUGUST

1948 Maria Codreanu s-a născut la 24 august 1948 în s. Trușeni, Strășeni. A început devreme să participe la diverse festivități. La unul din aceste concerte era marele compozitor Dmitrii Șostakovici, care a rămas uimit de interpretarea micuței și i-a spus, ministrului culturii din Moldova: „această fetiță trebuie să studieze muzică”. Astfel Maria s-a pomenit la Școala Muzicală-internat „E. Coca” de pe lângă Conservatorul din Moldova, clasa vioară. La 18 ani, în anul 1967 devine membră a primului concurs internațional al cântecului de estradă din Soci, unde interpretează cântecul „Nejnosti” și primește premiul cel mare. În 1972 Maria pleacă în Polonia la cel de-al X-lea Festival Internațional al cântecului de estradă din Sopot, devenind laureată, interpretând cântecul „Balada o kraskah”. I-au fost conferite titluri onorifice: Artistă Emerită din Republica Moldova, Artistă Emerită a Federației Ruse. A fost decorată cu medalia „Steaua de la Cernobâl” și cu Ordinul Ecaterina cea Mare.

Domnitorul ales de Domnul...

Pe 2 iulie au fost consemnați 508 ani de la trecerea în neființă a domnitorului Ștefan cel Mare și Sfânt. Acțiuni de comemorare au avut loc în toate instituțiile culturale din raion. Deoarece am avut marea onoare ca raionul și centrul raional să-i poarte numele ilustrului voievod, a devenit tradiție ca această zi să fie consacrată în orașul Ștefan Vodă la monumentul domnitorului. Locuitorii și oaspeții urbei, deopotrivă au simțit nevoia de a-l rechema din eternitate și au plecat frunțile fiind prezenți la acțiunea cu

„Țării Moldov” prezentat de artiștii amatori, publicul spectator a fost readus în epoca de domnie zbuciumată și amenințătoare. Chipul domnitorului – devenit încă din viață legendar, a fost prezentat în felul precum îl regăsim în descrierile cronicarilor: înțelept, cu spirit de drept, cu dragoste de oameni și de țară, bun cu ai săi, dar și răzbunător cu nedreptii, refăcător de hotare, ctitor de altare, unul din cei mai mari părinți ai istoriei neamului și a Bisericii ortodoxe. Faptele sale de glorie întru apărarea țării și creștinătății, spiritul de mărinimie, tactica de luptă cu dușmanul, ridicarea locașelor sfinte, au fost subiectele redactate de actorii amatori: în rolul lui Ștefan cel Mare - Ion Vascan (profesor din s.Cioburciu); Oltea, mama domnitorului – Viorica Dimitrenco (funcționar în aparatul președintelui raionului); Ion cronicarul – Ion Talmazan (profesor s.Cioburciu).

Acțiunea a fost întregită și de un recital poetic, cules din folclorul național, în inima căruia nu putea să nu fi fost săpat adânc și temeinic numele Domnitorului. Funcționarii Consiliului raional Maia Roșca, Diana Bieșu, Aurelia Țurcan și Ion Mancoș l-au readus pe Ștefan-moldovanul, Ștefan-gospodarul, îmbrăcat în fir de fier, și cu plete inelate peste umerii-i late, asemănat cu arhanghelul coborât din cer, leagăn a viselor creștine sub flamura sfintelor sale victorii, și cu puterea voinței spre împlinirea acelor datorii, pe care natura le impune oricărui popor ce năzuiește către nemurire.

Manifestarea s-a încheiat cu depunere de flori la monumentul domnitorului.

LIA BANARI,
specialist principal
Secția Cultură Ștefan Vodă

„Dacă ar fi să se măsoare firea omului nu după întinderea țării sale, ci după puterea de concepție, după pătrunderea genial a tainelor politice, ar trebui ca neîntrecutul nostrum domnitor să se numere ca unul din cei mai puternici genii ce a produs vreodată neamul omenesc”

Spiru Haret

genericul „Ștefan ales de Domnul” în memoria celui mai bărbat dintre bărbați, care ca nimeni altul și-a iubit țara și neamul, care a îngenucheat cu sfințenie către Dumnezeu, însă nu înaintea dușmanului. La ceas sublim al înălțării, chemat de glasul răsunător al clopotului nemuririi, umbra măreață a lui Ștefan cel Mare coborî în sufletul poporului său. Prin mini-spectacolul „Io, Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al

Un trandafir, o lumânare pentru Sfântul Ștefan cel Mare

AURELIA ROTARU,
Direcției Cultură și Turism
Criuleni

La 2 iulie 2012, în s. Măgdăcești, Raionul Criuleni, Direcția Cultură și Turism Criuleni, susținută de Consiliul Raional, primăria satului Măgdăcești și Protopopiatul de Dubăsari și Criuleni, a organizat cea de-a VI-a ediție a Festivalul raional al cântecului popular – patriotic, „Un trandafir, o lumânare pentru Sf. Ștefan cel Mare”. Festivalul fiind mobil, an de an, cuprinde noi și noi localități.

Cu străduința primăriei, în Măgdăcești a fost renovată scena verde din centrul satului, iar Festivalul închinat Sfântului Ștefan cel Mare a fost ca un botez al localului.

Festivalul a fost deschis, ca-ntotdeauna, cu monologul lui Ștefan cel Mare, care tradițional este recitat de un mare artist al Moldovei, actorul Teatrului Național „M. Eminescu”, Nicolae Darie ca mai apoi, pentru un cuvânt de deschidere, au fost invitați

Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial, dna Diana Dicusari, specialistul principal al Ministerului Culturii, dl Grigore Oxinte, șefa Direcției Cultură și Turism, Criuleni, dna Valentina Bobeico, primarul de Măgdăcești, dna Liuba Cojocar și protopopul de Criuleni și Dubăsari, preotul, Teodor Pelin. Tot aici, au fost expuse lucrările a zece meșteri populari din raion, care au fost savurate cu mult interes de localnici și de invitații Festivalului.

În program au participat formații folclorice, coruri bisericești și soliști din raion, iar ca invitați au fost tineri talente din capitală, discipolii dnei

Eugenia Marin, Felicia Dunaf și Cristian Papanaga, care ne-au bucurat cu nemuritoarele piese a decedatului cuplu, Doina și Ion Aldea-Teodorovici.

La finele festivalului, din partea Direcției Cultură și Turism, participanții sau bucurat de diplome și trofee ale festivalului, iar din partea protopopiatului, de icoane cu chipul sfântului voievod Ștefan cel Mare și discuri cu muzică patriotică.

În pofida arșiței, Festivalul a avut parte de un spectator receptiv și fidel, iar după spectacol, dna L. Cojocar,

primar de Măgdăcești, ținând cont de faptul că suntem în postul sfinților Petru și Pavel a invitat participanții și oaspeții dragi, în jur de 300 persoane, la o masă de pomenire.

La Putna clopot bate

LILIA BASARAB,
Secția Cultură, Orhei

Pe 1 iulie curent, în incinta estradei de vară din comuna Chiperceni s-a desfășurat Festivalul - concurs raional „La Putna clopot bate” consacrat comemorării domnitorului Moldovei „Ștefan cel Mare și Sfânt” având ca scop principal — altoirea sentimentului patriotic, dragostei și mândrie pentru patrie, neam și strămoși, valorificarea patrimoniului cultural imaterial național.

Surpriza sărbătorii a fost apariția măiestuoasă pe cal a domnitorului, care întorcându-se din luptă a blagoslovit vitejia ostașilor săi, lupta dată cu turcii pe valea Ștefului din Chiperceni, de aici și intenția Secției Cultură de a organiza Sărbătoarea, având drept călăuză pe dna Zinaida Boțan cu legenda transmisă în familia ei din generație în generație.

A urmat după tradiție întâmpinarea artiștilor amatori cu pâine și sare și interpretarea comună într-un cor unit a cântecului „Când era să moară Ștefan”.

Conform Regulamentului festivalului juriul a stabilit premianții.

Astfel la categoria formații corale au fost menționate cu premii speciale: corul din satul Chiperceni și corul „model” „Semănătorul” din satul Biești. De asemenea, s-au prezentat la un nivel înalt ansamblurile vocale și formațiile folclorice din localitățile: Chiperceni, Izvoare, Șercani, Step

– Soci, Berezlogi, Cucuruzeni, Zahoreni, Voroteț fiind apreciate cu diplome și premii în bani.

Aflându-mă pentru prima dată în juriu am rămas plăcut surprinsă de repertoriul artistic bogat al formațiilor, și nu în ultimul rând de interpretarea par-

Nicolae Iorga spunea despre Ștefan cel Mare: „Într-insul poporul român găsește cea mai deplină icoană a sufletului său, cinstit și harnic, răbdător fără să uit, viteaz fără cruzime, senin în iertare și strașnic în mantie, răspicat și cu măsură în grai ... iubitor al lucrurilor frumoase...”

ticipanților a unor creații patriotice de valoare cum ar fi „Ștefan, Ștefan domn cel mare”, „Urmașii lui Ștefan cel Mare”, „Basarabia”, „Viața de român”, etc., fiind încurajați de auditoriu prin fredonarea melodiilor respective.

Secția Cultură mulțumește Administrației Publice Locale în persoa-

na primarului comunei Chiperceni, lucrătorilor de cultură, participanților, tuturor celor care au contribuit la buna organizare și desfășurare a Festivalului.

În concluzie țin să menționez că pentru noi Ștefan cel Mare rămâne a fi bărbatul cel mai viteaz al neamului, o întruchipare a geniului poporului care i-a dat su-

flare și suflet din sufletul său.

El este și va rămâne un erou al creștinătății.

GRIGORE ZĂNOAGĂ,
șeful Secției Cultură Șoldănești,
directorul festivalului „La umbra stejarului”

La umbra stejarului

Au răsunat ultimele acorduri ale imnului festivalului - „Ștefan, Ștefan, domn cel Mare”. Drapelul și-a coborât pentru doi ani umerii falnici cu chipul stejarului secular, s-au împrăștiat numeroșii spectatori și talentații artiști... Ediția a XI-a a Festivalului de muzică și dans popular „La umbra stejarului” a trecut în istorie.

Pregătirea și desfășurarea unei atare festivități necesită o muncă colosală din partea organizatorilor, în deosebi a gazdelor, diferitor servicii, direcții și secții raionale. La festival au evoluat circa 500 de participanți și aplaudați de peste 2000 de spectatori.

După cum a relatat președintele raionului, Alexandru Relițchi, „bine au lucrat organizatorii, dar au fost și unele lacune în munca lor, necoordonări ale unor puncte din scenariu. Nu au fost menționați sponsorii locali. Vicepreședintele raionului, Svetlana Rotundu, a mai adăugat că: „...deși festivalul a avut succes, trebuie să ne așezăm, să facem o analiză detaliată a ceea ce a fost preconizat și cum a reușit, de căutat rezerve ca pe viitor să evităm chiar și cele mai mici scăpări, lacune”.

S-a mai vorbit despre lipsa urnelor, despre colbul mare din scenă și sală (improvizată), amplificare slabă la bustul Marelui Voievod și prea abuzivă în scenă, despre evoluarea pe

o durată de timp exagerat de lungă a unor formații, inclusiv a gazdelor, despre alte neajunsuri, care au știrbit nițel imaginea celor dorite. Dar acestea au influențat puțin la atmosfera generală a festivalului.

Deseori se apropiau conducători de delegații, participanți-artiști, spectatori și ne mulțumeau de acest festival organizat cu atâta solemnitate, de o asemenea anvergură, cu oameni binevoitori și primitori. Cuvinte de mulțumire ne-au adresat oaspeții din România și Ucraina, conducătorii formației „Nistrenii” din or. Soroca Gheorghe Duminică și Nadejda Gorpîn din numele celor 64 de participanți, Nicolae Gorea (Sângerei) și mulți, mulți alții, care și-au exprimat dorința de a participa și la următoarele ediții. Chiar a doua zi ne-a telefonat Ion Stavinschii, conducătorul fanfarei „Plai nistrean” din or. Rezina, și ne-a spus că a rămas foarte satisfăcut de organizare, de bunăvoința ce domnea, de primirea și ospitalitatea acordate. Diana Dicusari, directorul Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural

Imaterial spunea la finele festivalului: „Șoldăneștenii au susținut un examen cu ”brio” la organizarea și desfășurarea acestui festival!”. De fapt în acea zi au fost spuse mult mai multe cuvinte frumoase la acest capitol.

Cu multe suntem de acord, însă nu pot să nu fiu sincer și să nu vorbesc despre ceea ce nu ne-a reușit, sau se putea face mai bine. N-am izbutit să adunăm la festival comunitatea raionului în întregime. O parte din primări, mulți conducători, inclusiv ai agenților economici și oameni de afaceri ne-au ignorat cu prezența. În raion avem puține colective de muzică și dans popular care ar face față unui festival de asemenea talie. Au persistat și unele neajunsuri de ordin gospodăresc, organizatoric, care ne vor fi de învățătură pe viitor...

Și totuși festivalul „La umbra stejarului – 2012” de la Cobălea fără îndoială a reușit. Vreau să mulțumesc prin intermediul revistei „Realități Culturale” tuturor participanților, organizatorilor începând cu primarul localității Ion Malii, ajutorii săi, activul primăriei și consiliul local, angaja-

ții Casei de Cultură, corpul didactic al satului. Ba chiar și bucătăreselor care și-au consolidat forțele și au dat dovadă de simț gospodăresc și ospitalitate cu adevărat demnă moldovenilor.

Un mulțumesc foarte mare (lucru ne menționat din scenă) sponsorilor – băștinași Ghenadie Boleacu și Iurie Bădicu, care au ajutat considerabil primăria în reparația estradei de vară „Stejărel” și în alte activități gospodă-

rești și de organizare. Le mulțumim tuturor sponsorilor din orașul Șoldănești, în deosebi omului de afaceri Vladimir Verba, care a alocat cadouri în sumă de 1445 lei pentru cei mai mici și activi participanți ai festivalului. Mulțumim coordonatorilor ce au avut grijă de oaspeții din Ucraina și România, Victor Iurcu, Gheorghe Dandara și Liuba Vidrașco de la Consiliul Raional, dar și lucrătorilor din

cultură ce i-au însoțit și îndrumat pe oaspeții din raion și republică.

Festivalul „La umbra stejarului” ediția a XI-a 2012 a luat sfârșit. Lecțiile lui ne vor corecta activitățile pe viitor, care nu se lasă mult așteptate. Chiar în această vară vom da start la Sămășcani unei noi sărbători, ce ține de consolidarea familiei, cu genericul „Familie sănătoasă, societate prosperă”.

La sfârșit de august, grație faptului că satul Râspopeni a dat lumii muzicale așa cântărețe vestite ca Nadejda Cepraga, Mariana Cepraga, Neli Belibov, Anișoara Dabija și regretata Maria Iovu-Strătilă, secția Cultură, de comun acord cu consiliul local și primăria Râspopeni, va organiza Festivalul-concurs raional al interpreților vocali „Cântați ca la Râspopeni”. Mai urmează și alte manifestări, care, credem, să satisfacă cerințele spectatorilor ca și festivalul „La umbra stejarului”.

Deci, spre noi întâlniri pe aripele frumosului.

CĂLĂRAȘI

ȚIBIRICA

În urma unor munci deloc ușoare, la Biblioteca Publică din comuna Țibirica, raionul Călărași s-a deschis Centrul Comunitar de Acces la Informație și Instruire, care are drept scop extinderea accesului la informație prin diversificarea serviciilor acordate diferitor categorii de beneficiari ai bibliotecii. Centrul este dotat cu mobilier adecvat, 2 calculatoare, aparat multifuncțional, cameră veb, care ne da posibilitatea de a crea condiții necesare pentru dezvoltarea informațională a întregii comunități. Biblioteca va presta o gamă foarte variată de servicii informaționale de calitate: promovarea cunoștințelor despre calculator și internet, organizarea lecțiilor de utilizare a tehnicii respective, îmbunătățirea procesului educativ al tinerilor.

Acum cred, că Biblioteca și-a atins obiectivul major spre care tindea de mulți, mulți ani - de a-și schimba imaginea, de a deveni un spațiu deschis, de a fi Biblioteca 2.0, unde utilizatorul să fie tot timpul implicat în activitatea bibliotecii și să aibă posibilitatea să beneficieze de un spectru tot mai larg de servicii.

Consider, ca imperativele majore ale Bibliotecii, capacitatea și forța ei constă în a răspunde necesităților umane de informare de la simple cerințe de lectură la

complexe nevoi de informare comunitară. De aceea mi-am cheltuit foarte mult energia ca Biblioteca de la Țibirica, prin implementarea acestu-i proiect, să devină un focalizator pentru promovarea serviciilor de informare, un factor cultural, educațional și social important în comunitate.

RAISA BORDEI,
șefa Bibliotecii de copii

RODICA PĂNĂȘESCU,
șefa Secției Cultură Cahul

Doina și Ion omagiați la Cahul

În una din zilele de la sfârșitul lunii iunie sute de locuitori de toate vârstele ai orașului și raionului Cahul au invadat sala de spectacole a Palatului Culturii. Afișele expuse în mai multe locuri publice din capitala de sud a țării, cu mult timp înainte de producerea evenimentului, anunțau despre organizarea unui **spectacol inedit, consacrat Doiniei și lui Ion Aldea-Teodorovici**. Simbioza surprinzătoare dintre Ansamblul de dansuri moderne „Juventa” și trupa Teatrului Republican Muzical-Dramatic „B.P.Hașdeu”, dintre cântec și dans a culminat cu un spectacol de zile mari — **omagiu sublim adus celor doi mari artiști ai neamului, de la trecerea în eternitate a cărora în anul curent se împlinesc două decenii**.

Am considerat că noi, cei din sudul țării, suntem demni și onorați să-i cinstim mai mult și mai deosebit ca alții, pentru că ambii își au rădăcinile pe aceste meleaguri. Talentatul compozitor Ion Aldea-Teodorovici s-a născut și a copilărit în orașul Leova, iar Doina a fost legată de noi prin părinții săi, plecați în lume – tatăl de la Cășlița-Prut, iar mama de la Baurci Moldoveni, raionul Cahul.

Ne-am gândit mult ce și cum ar trebui să realizăm. S-ar părea că organizarea unei acțiuni culturale, consacrată celor doi muzicieni talentați depășește limitele capacităților unui colectiv artistic coregrafic. Când s-au arătat dispuși să ne fie părtași și să trudească împreună cu noi la fructifi-

careia ideii actorii teatrului, am înțeles cum trebuie s-o facem. Ansamblul „Juventa” a montat scenic și a dansat creații coregrafice de valoare pe muzica lui Ion Aldea-Teodorovici, iar actorii Muzical-Dramaticului cahulean și în ipostaza de interpreți au demonstrat că merită pe deplin aplauzele spectatorilor. Sandu Țurcanu, Mihai Țăruș, Rodica Zbârciog-Ciobanu au cântat piese aflate pe buzele tuturor, dar și unele mai puțin cunoscute din repertoriul celor doi mari dispăruți. În completare prezentatorii Gheorghe Mândru și Doina Arnaut au relatat amănunte biografice semnificative, care relevau vieți trăite cu intensitate, sacrificii făcute în numele dragostei de neam și țară. „Doina și Ion Aldea-Teodorovici au luptat pentru afirmarea idealurilor naționale și noi suntem datori să le ducem gândurile, ideile și faptele mai departe”, a menționat Sandu Țurcanu, actor al Teatrului de la Cahul, în interpretarea căruia a răsunat cântecul „Bucurați-vă, prieteni”.

Ași vrea să menționez și faptul că, prin organizarea acestui spectacol,

am demonstrat că și în domeniul culturii unirea eforturilor, parteneriatele se soldează cu rezultate pe potrivă așteptărilor și dorințelor. Împreună am reușit să facem ceea ce, la sigur, n-am fi reușit de unii singuri. Prin intermediul dansului și-al cântecului i-am readus printre noi pe cei doi mari artiști, urcați în ceruri mult prea devreme.

Apreciez mult gestul Guvernului Republicii, care, printr-o hotărâre a sa, a declarat 2012 drept anul Doiniei și al lui Ion Aldea-Teodorovici.

Sunt două personalități de valoare, de la care avem ce învăța, care merită dragostea și respectul nostru. Noi, cei de la Cahul, i-am comemorat printr-un spectacol, pe care spectatorii l-au apreciat ca fiind de nota zece. A fost un eveniment cultural neordinar și de amploare, care se înscrie în șirul celor mai importante manifestări, desfășurate în raion pe parcursul anului curent. La el au fost prezenți președintele raionului Avram Micinschi și primarul orașului Cahul Petru Burlacu.

www.ialovenicultura.md

Cultura este suma tuturor formelor de artă, iubire și gândire, care l-au ajutat pe om să fie tot mai puțin înrobît

Cu acest generic s-a desfășurat la 29 mai 2012 *Ziua profesională a lucrătorilor din domeniul culturii din raionul Ialoveni*.

Sărbătoarea a întrunit peste 100 de oameni de cultură: manageri ai instituțiilor de cultură și a învățământului artistic, bibliotecari, funcționari publici, cercetători științifici, iubitori de artă și frumos. Evenimentul a început dis-de-dimineață, în sânul naturii din Valea Sacră, unde se înalță somptuos Sfânta Mănăstire Hârjaucă. Călăușiți de puterea magică a cuvintelor roștite de dna Tatiana Popa, directorul Muzeului „Casa Părintească”, s. Palanca,

com. Hârjaucă, r. Călărași, sărbătoriți au vizitat mănăstirea, au trăit istoria ei zburcumată, au respirat prospețimea verdelui, albastrului ambianței geografice, s-au convins de rădăcina și expresivitatea culturii noastre populare, redată de curățenia, sfințenia, amenajarea casei părintești, unde a continuat evenimentul, la gura cuptorului cu plăcinte, așezați pe laie din casa mare, pe care se odihneau buneii. Partea solemnă a sărbătorii a fost conturată de dna Claudia Șerșun, șef, Secție Cultură Ialoveni, prin decernarea diplomelor de recunoștință și a cadourilor, prin sinceritatea mesajelor de felicitare pentru cei mai remarcabili oameni de cultură din raionul nostru. Punctul culminant al evenimentului l-a constituit lansarea paginii www.ialovenicultura.md,

la care și-a adus contribuția un tânăr talentat, ingenios — Veaceslav Crețu, elevul clasei a XII-a a Liceului Teoretic Zâmbreni. După cum afirmă Claudia Șerșun: „Importanța site-ului constă în a menține vii programele, politicile culturale ale raionului, de-a le aduce la cunoștința populației care beneficiază și le consumă”. Apoi, dna Tatiana Popa, a dăruit tuturor oaspeților câte un obiect din ceramică și o batistă albă care amintește de colțul alb al mamei ce flutură în câmp — pasărea albă a copilăriei noastre.

Sărbătoarea s-a încheiat cu hora noastră din străbuni care ne unește și ne bucură sufletul.

VICTOR PLETOSU,
doctorand, Academia de Științe a Moldovei

La vatra plăcintelor

La Duminica Mare, Primăria satului Cigârleni în parteneriat cu Secția Cultură Ialoveni au organizat în scuarul Casei de cultură Cigârleni **Sărbătorea Ilenelor**, cu scopul de a sărbători și proslăvi persoanele ce poartă sfântul nume de Elena. În cadrul Sărbătorii Ilenelor s-a desfășurat **Festivalul bucatelor tradiționale „La vatra plăcintelor”**, *ed. I*, unde și-au dat concursul instituțiile din localitate: Primăria Cigârleni, Biserica „Acoperământul Maicii Domnului”, gimnaziul, grădinițele nr. 1 și 2, Casa de cultură, cât și gospodine din satele Cigârleni, Răzeni, Cărbuna etc.

Potrivit regulamentului, scopul Festivalului „La vatra plăcintelor” are menirea de a promova bucatele naționale caracteristice vetrei etnografice, folclorul autentic de la baștină, de a descoperi și cultiva specificul local: valoarea și expresivitatea creației populare, măiestria interpretativă a protagoniștilor de folclor, dar și pentru a trezi interesul tinerei generații în conștientizarea frumuseței, bogăției, originalității și diversității culturii tradiționale.

Oaspeții de onoare a sărbătorii au fost autorități-

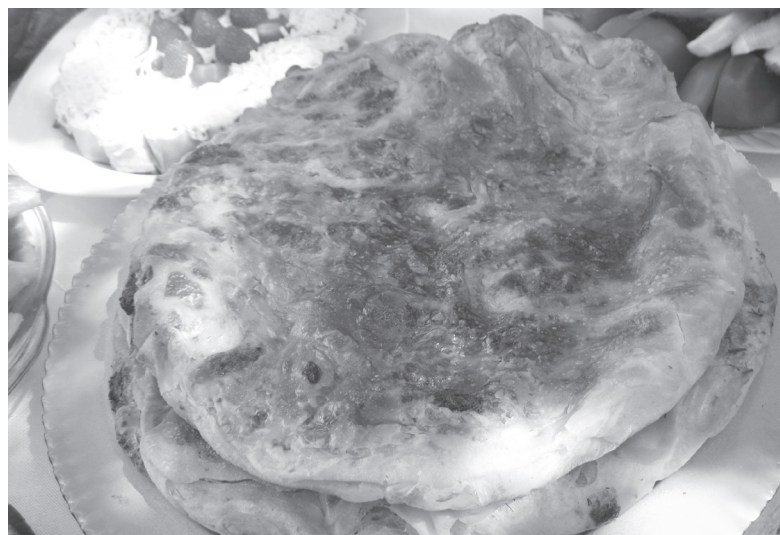
le raionale, cercetătorii științifici Varvara Buzilă, doctor, vice director la Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală a Moldovei și Elena Șişcanu, doctor, coordonator științific la aceeași instituție.

Despre bogăția și frumusețea perlelor folclorice din această zonă etnografică ne-au convins Ansamblul folcloric „Izvoraș” de la Cărbuna, conducător artistic Liliana Dulgher, Ansamblul folcloric „Răzeșii”, conducător artistic Nadejda Petcu, Ansamblul folcloric „Floare de salcâm” din Cigârleni, conducător artistic Diana Josu-Braniște. O prestație deosebită a demonstrat Ansamblul „Happy Dance”, Răzeni, conducător artistic Margareta Țurcanu.

Festivalul s-a încheiat cu decernarea de diplome și cadouri, Ilenelor implicate activ în viața socio-culturală a satului. Deasemenea, s-au făcut totalurile Concursului „Cea mai amenajată fântână”, cu înmânarea de diplome și premii bănești gospodarilor de frunte.

Administrația Publică Locală a organizat o surpriză culinară pentru toți cei prezenți la sărbătoare - mămăligă și friptură **Ca la mama acasă**.

VICTOR PLETOSU,
doctorand, Academia de Științe
a Moldovei

DRAG mi-i CÂNTECUL ȘI NEAMUL

Chiar și în condițiile economiei de piață, cultura rămâne a fi unul din pilonii de bază a societății. Cu purcedere de a face tot ce ne stă în puteri să rezistăm prezentului, pentru a avea viitor, noi, lucrătorii din domeniul culturii punem în capul mesei întotdeauna cântecul, dansul, obiceiurile și tradițiile noastre milenare.

Recent, au finalizat cele 3 etape zonale ale Festivalului – concurs „Drag mi-i cântecul și neamul” (ediția a XII-a), având drept scop valorificarea și promovarea artei populare autentice, formarea noilor colective artistice de amatori, renovarea repertoriului, identificarea talentelor și perfecționarea procesului educației estetice a locuitorilor implicați în diverse acțiuni culturale.

Măiestrie artistică, voie bună, talent și entuziasm au demonstrat toate colectivele artistice.

Astfel în urma Festivalului —

concurs au luat locuri de frunte formațiile folclorice din satele: Ivancea, Trebujeni, Șercani, Berezlogi, Pohrebni, Mârzaci, Chiperceni și au fost menționate colectivele folclorice din Bulăiești, Hulboaca.

Formațiile folclorice cu titlul „model” s-au prezentat la un nivel înalt, iar cele mai reprezentative au fost din satele Slobozia Doamnei, Susleni, Biești, Cucuruzeni, Isacova, Ghetlova.

Step-Soci iar la categoria Ansambluri vocale bărbați: Șercani, Cucuruzeni, Chiperceni.

Deasemenea a fost valorificată muzica instrumentală și corală.

De menționi - speciale s-au bucurat formațiile artistice din: Ciocâlteni, Susleni, Mârzești, Step – Soci, Seliște, Camencea, Ghetlova, fluieristii de la Brăviceni.

Ne-am convins încă odată că veșnicia s-a născut la sat, acolo unde pe lângă toate grijile pe care le au sătenii, pun totuși în capul mesei cultura, tradițiile și obiceiurile, dragostea nemărginită față de cântec și de tot ce este frumos.

DORUL...

s-a aprins în piepturi, dorul

ANATOL CADU,
șef Secție Culturală,
Ștefan Vodă

Secole de-a rândul se spune că frumosul va salva lumea. Calea cea mai sigură pentru a cultiva simțul frumosului este intrarea în contact direct cu frumusețile autentice, prin însușirea și promovarea valorilor naționale, acestea la rândul său formând izvorul nesecat de frumusețe vizuală și spirituală, mijloc de comunicare deosebit de cel obișnuit. Intrarea în contact direct cu bogata frumusețe autentică, a fost misiunea ediției a II-a a Festivalului-concurs de folclor „În poiana dorului” desfășurat în s. Popeasca la 24 iunie curent. Acea zi a fost scrisă cu majuscule în cronicul localității Popeasca, al întregului raion Ștefan Vodă, precum și în inimile participanților la acțiune.

Festivalul de înaltă ținută artistică a urmărit obiectivele de promovare a folclorului autentic și portului tradițional, de îmbogățire a repertoriului colectivelor cu noi creații artistice de valoare, precum și tendința de a face sărbătoare pentru fiecare.

Motivul sărbătoresc a pornit din start. Dis-de-diminează în centrul satului Popeasca, la Casa de cultură pe plăcutul ton lăutăresc erau

așteptați oșpeții: formațiile folclorice din raionul Ștefan Vodă din 12 localități, precum și din raioanele Căușeni („Moștenitorii”, CC Căușeni), Dubăsari („Nistrenii” CC s. Doroțcaia), Anenii Noi („Izvoraș”, s. Chirca), Cimișlia („Busuioc moldovenesc” s. Ialpujeni), Leova („Țărăncuța” s. Beștemac).

Membrii a 18 colective artistice au pornit parada festivalului din centrul localității cu cântece și voie bună, invitând pe mic și mare în diversă lume a creației. Alaiul era salutat de locuitorii și oaspeții satului, care se

acțiunii. Fiecare formație participantă a căutat în lada cu zestre a neamului și a adus în scena festivalului cele mai frumoase și plăcute creații autentice, încadrând tot spectrul de valori artistice autentice: cântece, piese instrumentale interpretate la acordeon, trompetă, vioară, solzi de pește, ocarină, fluier, caval, tobă; dansuri, înscenări, port popular. Publicul a avut ocazia să audieze piese inedite cu tematica dorului, de dragoste, de înstrăinare, de ursită, cântece care invocă locurile de întâlnire (porțița cu dor, poiana dorului,

alăturau artiștilor mergând în paradă până în pădurea Neghicea. În sânul naturii, cu o priveliște frumoasă ce aprinde-n piepturi dorul, sub nucii seculari, a fost „ridicată cortina” asupra bogatei lumi a folclorului, creat de oameni diferiți în momentele în care retrăirile și sentimentele sufletești solicitau exprimare în cuvinte și melodii.

A fost o zi plină de emoții controversate cu plăcerea a tot ce se producea în cadrul

poiana Codrului, fântâna cu uluc, cireșul din vale, cărărușa din pădure etc.) și locurile nostalgice (casa părintească, satul natal ș.a.), culese din vatra folclorică reprezentată. Au delectat auzul spectatorilor și doinele – genul, cu regret mai rar întâlnit în zilele noastre. Mai mare plăcerea fiind că acestea au fost executate de tineri. Pe bune, festivalul în cauză a venit drept mărturie a celor spuse de Nichita Stănescu: Folclorul

este dorul de a te reîntoarce acasă.

La finele zilei, juriul urma să-și spună cuvântul:

— Premiul Mare a revenit formației folclorice „Nistrenii” din s. Doroțcaia, r. Dubăsari;

— Locul I a fost deținut de artiștii amatori de la Casa de cultură din or. Ștefan Vodă (orchestra de muzică populară „Trandafir”, formațiile folclorice „Vatra nistreană” și „Basarabenii”);

— Locul II a revenit formațiilor folclorice „Vatra” (s. Popeasca, r. Ștefan Vodă) și „Datina” (s. Tudora, r. Ștefan Vodă);

— Pe locul III s-au clasat: orchestra de muzică populară „Mugurașii” (s. Volintiri, r. Ștefan Vodă); ansamblul vocal „Izvoraș” (s. Chirca, r. Anenii Noi), formația folclorică „Busuioc moldovenesc” (s. Ialpujeni, r. Cimișlia).

Cu mențiuni au fost onorați tinerii interpreți Sergiu Nironca (s. Tudora), Daniela Ceban (s. Viișoara) și Ion Mișeli (s. Ialpujeni, r. Cimișlia).

Din partea Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial au primit mențiuni formația de fluierari „Fluieraș” (s. Mariana de Jos, r. Ștefan Vodă) și fanfara „Slobozia Hanesei” (s. Slobozia, r. Ștefan Vodă).

Trandafir de pe cetate

Organizat de Secția Cultură și Turism Soroca în parteneriat cu studioul Sor-TV, **Festivalul – concurs televizat „Trandafir de pe Cetate”** a fost conceput inițial pentru promotorii de folclor din Soroca, dar la ce-a de-a treia ediție, din 17 iunie 2012, festivalul a atras și interpreți din raioanele vecine.

Pentru etapa finală au fost selectați 18 concurenți: 14 soliști din raionul Soroca și câte 2 interpreți din or. Drochia și raionul Florești. Fiecare participant, conform regulamentului, a prezentat 3 lucrări: o doină sau baladă, sau cântec prelung și alte două cântece cu caracter diferit (horă, sârbă).

Prima parte a festivalului-concurs a avut loc în Cetate. Concurenții au fost acompaniați de grupul de lăutari:

Sergiu Diaconu – cobză, Igor Podgoreanu – nai și violonistul Sergiu Bantuș.

În seara zilei respective, Palatului orășenesc de cultură a găzduit concertul de gală al festivalului, decernarea premiilor. Prestația artiștilor a fost apreciată de un juriu pe măsură:

Nicolae Glib, Artist al Poporului - Președintele juriului; Grigore Bucătaru, șef Secție Cultură și Turism Soroca, „Om Emerit”; Tamara Boboc-Coșciug, conducătorul formației folclorice „Colindă”, redactor și prezentator la Sor-TV; Gheorghe Duminică „Om Emerit”, dirijor al orchestrei de muzică populară „Nistrenii”; Constantin Volnițchi, fondatorul Sor-TV

Așadar, Trofeul festivalului a rămas la Soroca, fiind cucerit de interpretul Vlad Bogdan, s. Stoicani.

Nicolae Glib decernează Premiului I.

Premiul I — Oxana Stati, or. Drochia.

Premiul II — Cristina Braniște, s. Vărnăcău, (laureată a premiului II la Concursul național de muzică populară „Nicolae Sulac”, 2011).

Premiul III — Marcela Vuicu, s. Bulboci;
Tatiana Caldare, s. Hristici
Ina Sîrghi, or. Florești.

Gheorghe Duminiță decernează premiul III

Premiul pentru Cel mai bun cântec doinit a fost cucerit de Cristina Bațura din or. Drochia.

Premiul pentru Cel mai în vârstă interpret i-a revenit Mariei Boldescu (67 ani), s. Parcani.

Premiul pentru Cel mai original costum a fost decernat lui Simion Lungu din s. Vădeni, meșter popular în confecționarea portului național de sărbătoare.

Grigore Bucătaru decernează Premiul pentru Cel mai original costum

Ceilalți participanți s-au ales cu diplome și premii de încurajare.

Marea surpriză a Festivalului a fost prestația artistică a maestrului Nicolae Glib și a feciorului Isidor.

Publicul i-a aplaudat în picioare.

LIUBA FOCȘA,
Secția Cultură și Turism Soroca.

MEȘTEȘUGURI ARTISTICE POPULARE

SILVIA FLOREA,
Secția Cultură și Turism,
Soroca

La Nistru la Mărgioară

ed. a II-a, 2012

„Arta populară este o artă primitivă. De aici rezultă farmecul ei, de aici și pericolul, din ce în ce mai amenințător al cotropirii și nimicirii sale în fața presiunii vieții moderne”

G.M. Cantacuzino

Meșteșugurile sunt o sinteză a spiritului practic cu arta, o modelare în forme perene a vocației creatoare a poporului. Plasat prin origine într-un orizont al frumosului, omul a încercat din vechime să-și proiecteze existența ca o necesară prelungire a acestuia în lucruri necesare.

În bogăția patrimoniului cultural al raionului Soroca se înscrie și un număr impunător de meșteri populari, care practică, păstrează și transmit din generație în generație farmecul și tradițiile meșteșugărești - parte semnificativă a tezaurului culturii naționale. Cu această ocazie ne-ar place să credem că bunul Dumnezeu a hărăzit desfășurarea **Târgului Meșterilor Populari „La Nistru la Mărgioară”**, la noi, la Soroca, lângă Cetatea lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

Cea de-a II-a ediție a Târgului „La Nistru la Mărgioară” a fost deschisă de către președintele raionului dl Victor Său, care a salutat călduros participanții și le-a mulțumit pentru

perpetuarea meșteșugurilor artistice din generație în generație, având speranța că cei prezenți la acest eveniment vor mai reveni și la alte ediții să ne bucure cu noi perle.

Din grupul deschiderii Târgului au mai făcut parte: dna Svetlana Frunză, Ministerului Culturii, dl Oleg Volontir, C NCPPCI, dl Ion Ilie, CJCPCT Botoșani, dna Ina Craveț, specialist în domeniul turismului din or. Vinița, Ucraina și dl Vladimir Nicuță, vicepreședintele raionului Soroca.

Cei pasionați de arta meșteșugărească tradițională au avut fericita posibilitate de a o admira și procura exponatele celor mai vestiți meșteri populari de pe meleagurile noastre dar și a oaspeților. La Târg și-au vernisat lucrările peste 65 de meșteri populari cum ar fi: din Botoșani-România, Bușu – Ucraina, și cei mai de seamă meșteri din țărișoara noastră - Ion Colin din s. Pohoarne, Șoldănești (prelucrarea artistică a lemnului), Natalia Cangea din s. Zolonceni, Criuleni (im-

pletitul din pănuși), Liliana Știrbu din s. Mihăileni, Râșcani (împletitul din paie), Nina Țarnă din or. Orhei și Ecaterina Popescu din Glișova, Orhei (țesutul artistic), Eugenia Moldovanu din Bălți (împletitul din paie, din pănuși), Natalia Erșova din mun. Bălți (bijuterii), Victor Șerșen din Sofia, Drochia (confeccionarea instrumentelor muzicale), Mihail Cebotari din Țarigrad, Drochia (feronerie), dar și neobosiții meșteri populari soroceni: Valentina Boțoroga, Valentina Chiriac, Eugenia Melnic, Valentina Plop (goblen), Lidia Manea, Rodica Baltă, Mihail Gaugaș, Grigore Voloșciuc (împletitul din lozie), Ludmila Prepeliță, Lucia Bergheu, Ala Sârghi (croșetare), Viorica Bulat, Luminița Munteanu (obiecte confeccionate din biser), Nina Manea (țesutul artistic), Vasile Guți, Mihail Bostan din or. Soroca (prelucrarea artistică a lemnului), Olga Ranga (origame, broderie), Simion Lungu (confeccionarea costumelor naționale), Ion Lozan, Serghei Crăjanovschi (prelucrarea artistică a pietrei) și Comunitatea „Hande Master” din Chișinău.

Simion Lungu, s. Vădeni

Cu o bogată expoziție de măști, țesături, etc au fost prezenți la târg meșterii populari:

Raluca și Niculina Andronache, Dănuță Stan din Boțșani, România.

În premieră au participat meșteri iscusiți din Ucraina:

Natalia Nizova, Tatiana Berezovskaia, Iulia Craveț, care au venit cu o expoziție bogată.

Publicul a rămas încântat de expoziția soților Vasile și Angela Goncear din Hoginești, Călărași, care au organizat și un Masster class pentru specialiști dar și pantru publicul larg demonstrând cum o simplă bucată de lut se transformă în opere de o rară frumusețe. Iar Măria sa Publicul a încercat să mănuiască roata, la care meșterul lucrează cu atâta dibăcie. El a menționat: „Aceasta este o meserie fantastică și trebuie adusă oamenilor. Poporul își are tradițiile și obiceiurile sale și trebuie promovate și transmise tinerei generații”.

Vasile Goncear, s. Hoginești

Valentina Plop, Luminița Munteanu, Soroca

Serghei Crăjanovski, Soroca

Grigore Voloșciuc, or. Soroca

Lucia Bergheu, Soroca

Ludmila Prepeliță, s.Vasilcău

Natalia Cangea, s. Zolonceni

Nu mai puțin interesant a fost și Master class - cioplitul în piatră, prezentat de dl Ion Lozan, „Meșter Faur” din s. Cosăuți.

Ion Lozan s. Cosăuți

În cadrul Târgului, timp de două zile, au evoluat cu programe artistice de valoare interpreți din România și formații sorocene: Ansamblul de dansuri populare „Nistrenii”, coregraf Nadejda Gorpin, studiourile muzicale „Bravo – Star”, cond. Ludmila și Valeriu Ceban și „Golden –Star”, cond. Ion Rotaru din mun. Soroca, formațiile folclorice „Țărănuța” din satul Vădeni, conducător Simion Lungu, „Băcițele” din Căinari Vechi, cond. Nina Manea, „Busuioc” din s. Șolcani, cond. Cristina Ursachi.

La închiderea oficială a Târgului a luat cuvântul vicepreședintele raionului Soroca dl Vladimir Nicuța, care a menționat: „Mă bucură faptul, că se mai păstrează tradițiile neamului nostru, că mai există așa oameni cu suflet mare, care știu să prețuiască frumosul – drept dovadă este și desfășurarea acestui târg”.

Participanților le-au fost oferite diplome, suvenire și buclețe.

Din partea Ministerului Culturii au fost înmânate 4 diplome: Secției Cultură și Turism Soroca și meșterilor populari - Vasile Gonciar din Hoginești, Călărași, Lidia Manea din Rublenița și Simion Lungu din satul Vădeni, Soroca.

„Mă bucură faptul, că între Botoșani și Soroca s-au stabilit relații culturale fructuoase și acest lucru este firesc, deoarece sîntem un popor și avem aceleași tradiții, obiceiuri și îndeletniciri. „Tradiția e la ea acasă și pe de o parte și pe alta și mai mult ca atît apreciez organizarea tîrgului ca o acțiune de bun augur și să dea Dumnezeu, vorba noastră, să țină ani de ajuns” — Ion Ilie, profesor, consultant artistic la Centrul Județean de Conservare și Promovare a Culturii Tradiționale Botoșani.

Grigore Bucataru, șeful Secției Cultură și Turism Soroca a mulțumit tuturor participanților și colaboratorilor, care au contribuit la buna organizare și desfășurare a Târgului Meșterilor Populari și totodată a menționat: „Meșterii populari vor duce mesajul cald din Cetatea Soroca spre localitățile lor de baștină, iar noi îi vom aștepta să revină cu noi exponate, și cu aceiași dragoste de artă a frumosului.”

Suntem siguri, că Târgul Meșterilor populari „La Nistru la Mărgioară va rămâne în istorie una din cele mai frumoase ediții.

Cultura —

chemarea noastră sufletească

Într-un secol al vitezei, unde apar schimbări la fiecare pas, ne întrebăm unde ne-am putea încadra cu bagajul de cunoștințe asimilat de-a lungul timpului. Un om care nu-și cunoaște istoria, tradițiile, obiceiurile, nu se poate regăsi pe sine. Nu are unde să ajungă, dacă nu știe de unde a plecat și, mai ales, cu ce a pornit pe drumul vieții.

Raionul Edineț e bogat în talente, în oameni care au găsit în sine izvoare de creație și le exploatează pe parcursul vieții. Cu oamenii săi, pentru care cultura este sensul vieții, se mândrește și satul Parcova. În această localitate activează cea mai reprezentativă Casă de cultură din raion, cea mai vestită formație folclorică cu titlul „model” — „Ciobănaș de la miori”. Aici tradițiile și obiceiurile strămoșești sunt păstrate cu sfințenie și transmise tinerei generații.

Pentru a cunoaște mai bine viața culturală a comunei, îndeosebi a parcomenilor, am discutat cu primarul Marcel Snegur, și dânsul membru al formațiilor „Ciobănaș de la miori” (Parcova) și „Alboteanca” (Fântâna Albă).

— Am avut norocul să mă nasc într-o localitate cu frumoase obiceiuri și tradiții, spune cu mult drag dl primar, localitate în care oamenii gospodari nu sunt doar cei care știu să facă bani și să ridice case frumoase, bine amenajate, dar care și trăiesc conform datinilor populare. De mai mulți ani, în primăria comunei Parcova activează două colective folclorice, cu renume — „Ciobănaș de la miori” și „Alboteanca”. Acestea concurează sănătos, participă, practic, la toate activitățile culturale din raion, de fiecare dată revenindu-li-se locurile premiante. În calitate de primar, mă strădui să acord multă atenție dezvoltării culturii în comună. La insistența mea, Consiliul local a aprobat decizia cu privire la crearea spațiilor verzi și parcurilor, care pe viitor, prin implementarea proiectelor, vor fi transformate în zone de odihnă și sport. Vom reabilita izvoarele din centrul satului Parcova și vom crea un muzeu al satului (edificiul este pregătit, lucrările de arhitectură se desfășoară cu susținerea Taberei de creație „Parcova Nova”, președinte

Ion Bălba). A fost reparată Casa de cultură din Parcova. Intenționez să reparăm și Casa de cultură de la Fântâna Albă, dar deoarece acolo se implementează un proiect amplu ce ține de sistemul de apeduct, am orientat toate finanțele din bugetul primăriei în această direcție, reparația edificiului cultural de acolo fiind amânată pentru anul viitor.

Dl Snegur este nu doar primar, dar și un valorificator și promotor al culturii. Întrebându-l de unde vine această pasiune, a răspuns prompt:

— Mai aproape de cultură a fost bunelul meu, el a cântat în corul bisericesc. În casa bunelului se organizau deseori șezători. Părinții mei au fost profesori. Eu am studii superioare, sunt inginer-mecanic, dar am fost întruna îndrăgostit de cântecul și dansul popular. Familia îmi este mereu alături și mă susține în promovarea artei populare. Sunt membru al formației folclorice de doi ani. Prietenii mi-au propus mai înainte, dar tot nu găseam timp. Însă odată ce m-am decis, nu am regretat. Fac ceea ce îmi este plăcut inimii. Când am candidat la funcția de primar, mulți ziceau că nu o să mai particip la viața culturală a satului și, cu atât mai mult, nu voi cânta în formație, dar s-au înșelat. Devenind primar continui să promovez cultura și datinile localității noastre, chiar să cânt în ambele formații. Mă mândresc că am reușit să dublez numărul membrilor colectivelor.

Doresc să vedem finalizate lucrările de reparație a ambelor instituții de cultură din comună, să deschidem cercuri de dans ș.a., să putem promova colectivele folclorice, atât în republică, cât și peste hotarele ei.

În satele comunei sunt mulți copii talentați, receptivi și dornici de a participa la activitățile culturale. Pentru ei se creează condițiile adecvate atât pentru instruire, cât și pentru a petrece timpul liber. „De fapt, tot ceea ce facem, spune dl primar, este pentru ei, ca să se poată mândri cu ceea ce sunt, de unde provin, cine le-au fost strămoșii, cu ce s-au îndeletnicit. Abordându-ne astfel prezentul, putem fi siguri că adevăratele valori omenesti vor domina posteritatea”.

Pentru a afla mai multe amănunte din viața culturală a satului Parcova, am discutat și cu cea care este inima vestitului colectiv folcloric „Ciobănaș de la miori”, conducătorul artistic Diana Malăi. Pentru început, am rugat-o să ne povestească cum a apărut formația.

— Temelia colectivului a pus-o mama mea, Galina Bradu, acum 29 de ani. Această formație, în care evoluau doar persoane în etate, și-a pus drept scop să promoveze valențele umane, tradițiile și datinile strămoșești, să cultive în sufletul tinerei generații dragostea pentru artă și frumos.

Mama mea s-a născut în satul Fântâna Albă. A lucrat director al Casei de cultură din Parcova. Sunt pe scenă din burta mamei. La concerte sau repetiții, deseori adormeam pe scaun (cum, de altfel, și copiii mei). S-a întâmplat că mama, cu grijile activității sale, chiar mă uita pe pragul Casei de cultură.

Nu am putut să nu îi urmez pașii. Cu atât mai mult că ea luase exemplul de la tatăl ei, Dănilă Clătinici, un renumit povestitor, folclorist al neamului nostru, decernat cu premiul mare la festivalul „Povestea vorbeii”. Deci pot afirma că în familia noastră dragostea pentru cultură se promovează din generații în generații. Și eu, la rândul meu, o cultiv copiii mei.

Și soțul este lucrător din cultură. Împreună am absolvit Colegiul de muzică din Soroca, el la specialitatea dirijor de cor, eu — regia manifestațiilor. Sergiu activează în funcție de director al Casei de cultură Parcova 19 ani. Are mai multe sarcini: el este fruntea ansamblului „Ciobănaș de la miori”, este responsabil de activitatea Casei de cultură și organizarea discotecii din sat. A știut să se impună în mediul tineretului, care îl stimează pentru calitățile sale de lider și bun organizator. De multe ori vorbim că prea puțini tineri cu vârsta de 16–25 de ani se implică în viața culturală a satului. Așa este, dar noi depunem mari eforturi în această privință. Prin urmare, avem încredere că tezaurul folcloric al neamului nu va dispărea.

Parcomenii au evoluat pe multe scene din localitățile raionului, dar și din raioanele vecine, din capitală, pretutindeni fi-

ind înalt apreciați. Cum au păstrat și cum promovează ei datinile strămoșilor s-a vorbit în țară și peste hotare prin intermediul a trei posturi de televiziune care iau găzduit înaintea sărbătorilor de iarnă.

Printre succesele înregistrate menționăm și participarea în diverse proiecte, cum ar fi cel moldo-francez ce ține de susținerea cetelor bărbătești de urători, proiectul moldo-român, cu ajutorul căruia intenționăm să deschidem o sală de dans, să angajăm un coregraf și să facem schimb de experiență cu colegii de peste Prut.

vechi de peste 60 de ani sau poate și mai mult. *Buhaiul nostru are aproximativ 80 de ani, este cu trei „șfichi” și trebuie „tras” de trei bărbați voinici. A aparținut unui bătrân care l-a transmis nepotului, iar acesta, acum 2 ani, l-a donat Casei de cultură din Parcova.* Acest „buhai” este pentru noi o adevărată comoară. Inedite sunt și colindele noastre cu care ne străduim să pătrundem în sufletul spectatorului, să-l cucerim.

Suntem deosebiți și prin faptul că avem în colectiv bărbați. La început cânta

tăți, sarcini, dar, când e vorba de repetiții, ne adunăm cu toții la Casa de cultură și, acompaniați de Nicolae Tătaru, un specialist cu experiență, ne transpunem în lumea muzicii și armoniei.

Munca artiștilor amatori este apreciată de consăteni. Cu părere de rău, anii trecuți nu am avut posibilitatea să desfășurăm activități culturale de câte ori ne-am fi dorit, nu am avut susținerea financiară necesară, Casa de cultură era într-o stare deplorabilă. De când Marcel Snegur a preluat conducerea comunei, situația s-a schimbat.

A zis că putem să îi deschidem ușa ori de câte ori vom avea nevoie, iar el se va strădui să ne ajute. Așa și facem. Cu aportul lui am fost în acest an la Ungheni și la Soroca. Nu am avut posibilitatea să onorăm unele invitații ale colegilor de peste hotare, din România și Ucraina, dar sperăm că în timpul apropiat vom relua legăturile culturale pe care le-am avut pe timpuri.

În anul curent, Parcova va consemna 560 de ani de la fondare. Astfel, de Hramul satului, la

O realizare deosebită este că anul trecut au fost selectați 20 de copii talentați, în baza cărora a fost organizat colectivul folcloric „Ciugurași”. Aceștia urmează să preia toată experiența celor maturi, să promoveze și să valorifice repertoriul. Deși să lucrezi cu copiii e mult mai greu, entuziasmul lor îi face să învingă toate greutățile.

Prin ce se deosebește ansamblul folcloric „Ciobănaș de la miori” de altele zeci formații aseenea din țara noastră, am întrebat-o pe Diana Malăi.

— În primul rând prin costumație – cojoace lungi moldovenești, pe care le păstrăm din moși-strămoși, căciule de cârlan, cizma sau opinca și felul de a apărea în scenă. Avem și strigături ce ne caracterizează: Începem, spre exemplu, cu „Frunza bradului să sune!”, după care toți strigă „Hop, hop, halei-hop!” (și vă închipuiți cum sună aceste cuvinte când sunt strigate de zece bărbați!). Ne deosebim și prin număr – colectivul „Ciobănaș de la miori” are peste 40 de membri.

Specific este și „Plugul de la Parcova”,

doar soțul meu și încă unul. Apoi ni s-au mai alăturat doi, unul dintre ei fiind actualul primar (pe atunci nu deținea această funcție). Am înțeles că astfel devenim o putere. De aceea am apelat la toate femeile din colectiv și le-am rugat să își îndemne soții să vină, să cânte cu noi.

Am rămas surprinse că bărbații au acceptat și toți au rămas în formație. Astfel, la activitatea consacrată zilei de 8 martie din anul curent, când am ieșit în scenă cu cântecul „Marine, Marine”, sala ne-a aplaudat în picioare, iar ochii multor femei s-au umplut cu lacrimi.

De fapt, după cum spun și membrii colectivului, asta e răsplata noastră. Nimeni nu așteaptă remunerare financiară, toți o facem din inimă, deoarece cultura este pentru noi o chemare sufletească, iar aprecierea spectatorilor este cea mai valoroasă recompensă.

Tot în acest context, consemnez că membrii ansamblului folcloric „Ciobănaș de la miori” au fost și rămân a fi devotați pasiunii lor. Avem diferite profesii, activi-

21 noiembrie, planificăm să organizăm o activitate amplă. Ne dorim foarte mult să revigorăm cultura în satul nostru, să vedem Casa de cultură din nou plină de spectatori cu fețe luminate. Bineînțeles, se găsesc și dintre acei care ne spun: „Lumea nu se vede din necaz, dar vouă vă este a cânta”. Sunt de acord, fiecare are probleme, totuși, credem noi, este mai ușor să treci prin viață cu cântecul.

Satul manifestă grija permanentă față de copii. În timpul liber mulți frecventează cercul de croșetare, condus de meșterita populară Veronica Mațcan, participantă la mai multe concursuri și festivaluri raionale. Pe gratis, dânsa le cultivă dragostea pentru artă și dorința de a face lucrări manuale originale și inedite. Sperăm că și olarul Marcel Cucoară își va relua activitatea, spuse interlocutoarea mea. Ne dorim mult să cultivăm în sufletele tinerei generații arta frumoșului, să fim siguri că înțelepciunile strămoșilor noștri nu se vor pierde în timp.

Sfântă ni-i casa —

„Moștenitorii”

Sfântă ni-i casa cu focul ei veșnic din vatră
Sfântă ni-i casa cu pragul ei tare de piatră
Sfântă ni-i casa din leagăn de dor ce coboară
Sfântă ni-i casa ce crește feciori și fecioare

D. Matcovschi

*D*or și dragoste de neam, de patrie, de casa părintească, de colegi, de anii petrecuți la Ansamblului de dans popular „Moștenitorii” – dorul dorurilor noastre, cuibul copilăriei și a adolescenței noastre...

Despre acestea, dar și mai multe

tre, anume acest spectacol este unul de bilanț pentru noi toți, dar în primul rând pentru absolvenții ansamblului. Doar ei sunt cei mai vârstnici moștenitori, care înaripați de aplauzele sincere și licoarea dumnezească a ochilor spectatorilor pleacă în lu-

Victoria Volentir, Andrei Prisăcari și Angelica Nazarciuc, din acest moment au devenit ambasadorii „Moștenitorilor” în lumea întreagă.

*A*m trăit emoții incomparabile. Pașii încrezuți și ritmați de dans ai celor mai mici au provocat

ne-au povestit membrii Ansamblului „Moștenitorii” într-un spectacol de o ținută dumnezeiască, cu o demnitate națională de o rară mândrie - „**Sfântă ni-i casa**”.

Acest spectacol organizat anual la finele primăverii, atunci când miroase a cireșe coapte și liliacul este în floare, când cucul ne prevestește timpul iar păsările călătoare sau întors logodindu-se în văzduhul din grădina cerului de deasupra caselor noas-

mea mare unde fiecare la locul ales, își deapănă dansul propriu – Dansul Vieții demonstrând lumii sentimente alese întreținute cu mult har de către părinți, profesori,... și Ansamblul de dats popular „Moștenitorii”. Anume ei: Sergiu Danu, Ilinca Țibuleac, Ion Iurcheevici, Alexandru Mortu, Nătălița Prodan, Anastasia Dlujanschi, Nicu Râbac, Andrei Iurchin, Doina Lupacescu, Anghelina Guțu, Valeriu Stefciuc, Vadim Râbuleac,

lacrimi de admirație, mândrie și bucurie în ochii spectatorilor, mai ales ai părinților. Anume acești copilași plini de viață însumează definiția fermă a „Moștenitorilor”, promovând valorile, tradițiile, datinile, portul popular, ... care alcătuiesc spectrul moral plămădit de către strămoșii noștri.

Atmosfera festivității a fost încinsa atât de evoluarea soliștilor ansamblului nostru - Tudor Varzari, Vadim Râbuleac, Rita Gavriliuc și Angelica Na-

zarcuic, cât și de cele două formații artistice din s. Zaicani, conducători dl Eugen Rotaru și dna Ecaterina Cemârțan. Astfel, toți împreună, am demonstrat prin ceea ce facem cu multă pasiune ani la rând, că suntem mai aproape de strămoși, de tezaurul folcloric și coregrafic moștenit de la parinții și buneii noștri.

„Am fost membra Ansamblului „Moștenitorii” timp de 4 ani, iar acum absolventă. În acești ani am avut parte doar de emoții pozitive - plăcere, bucurie, fericire. Când dansam inima îmi creștea cât o pâine, simțeam o satisfacție enormă. Și iată, a venit clipa despărțirii, care mi-a provocat un gol imens în suflet. Îmi va lipsi Doamna Elena Crețu, care mi-a fost o a doua mamă, care mă încuraja întotdeauna, cu răbdare îmi oferea sfaturi..., îmi va fi dor de colegi, de călătorii, de frumoasele locuri din: Grecia, or. St.Petersburg (Rusia), România, etc. Doresc colectivului prosperitate veșnică, realizări frumoase, răbdare, insistență și curaj. Mândriți-vă ca sunteți membrii

importanța cunoașterii artei populare. Aici am fost mai aproape de trecut, prezent și viitor“.

Cu felicitări și aprecieri deosebite ne-a onorat Consiliul raional Râșcani în frunte cu dl Ion Parea, cărora le mulțumim pentru susținerea morală și financiară a ansamblului. Deasemenea, suntem recunoscători părinților noștri și agenților economici, care ne poartă grija ansamblului atât morală cât și financiară.

Cu cât o cetate este mai înaltă, cu atât are nevoie de un fundament riguros – analog înălțarea către culmile succesului colectivului nostru „Moștenitorii” a necesitat o bază trainică și voinică – dascălul nostru, dna Elena Crețu. Dumneaei permanent ne cultivă dragostea de neam și țară, de dans și portul popular, știe și reușește să ne încurajeze, să ne bucure cu o vorbă, să ne susțină cu un sfat. Grație educației Măriei Sale Domna Elena Crețu, savurăm din plin tezaurul folcloric, care este una dintre incontestabilele valori ale neamului nostru.

celui mai minunat ansamblu „Moștenitorii”!, a consemnat Anghelina Guțu.

Angelica Nazarciuc: „Din toate creațiile populare, dansul traditional implantat în sufletul meu, a crescut și a dat roade alese. Prin intermediul dansului, tradițiilor și obiceiurilor pe care le-am deprins la „Moștenitorii” m-am simțit mai aproape de strămoși... 12 ani, dansul mi-a dăruit numai clipe de o rară cumsecădenie. Am fost fascinată și împlinită, când obțineam victorii la concursuri și festivaluri. Am cunoscut plăcerea și fericirea de copil deosebit, când prezentam micuța noastră țărișoară la sărbători inrenaționale. Aici, la „Mostenitorii” am sesizat

Dorim succese și realizări frumoase ansamblului, iar absolvenților le dorim ca viața lor să fie o artă, presărată cu cele mai frumoase culori, imbibată cu cele mai vii parfumuri și conturată de cele mai melodioase realizări.

***Să ne trăiască casa „Moștenitorii”,
care a dat lumii adevărați feciori și fecioare!***

ELENA FRUMOSU, LORENA FRECAUȚAN,
Ansamblului „model” Mostenitorii, or. Râșcani

NADEJDA GORPIN,
conducătorul ansamblului „Nistrenii”, Soroca

Nistrenii —

Festivalul Marea Adriatică, Italia!

Recent, ne-am întors din Italia de la Festivalul internațional de folclor Mare Adriatico, din Lido di Jesolo. Timp de 6 zile am susținut trei spectacole, am admirat cultura multor popoare, ne-am făcut noi prieteni, am mâncat multe paste, pizza și înghețată, iar în drum spre casă am vizitat orașul Venezia și capitala Ungariei – Budapesta.

Programul festivalului a fost unul bine pus la punct: dimineața aveam timp pentru a face plajă, plimbări și cumpărături, dar și pentru o repetiție, iar seara era programată parada portului popular, după care urmau prestațiile artistice ale colectivelor. Fiecare spectacol dura ore bune, deoarece, în cadrul festivalului au evo-

luat ansambluri din Rusia, Ucraina, Turcia, Polonia, Ungaria, România, Kazahstan, Slovenia, Georgia, Mexic, Bulgaria. Fiecare formație prezenta doar un program din 15 min. dăruind spectatorului măiestrie interpretativă înaltă și creații artistice de valoare.

Cel mai mult ne-au impresionat ansamblurile din Rusia, Mexic și Georgia. De fapt, la fiecare festival la care am participat anterior, aceste popoare au fost printre lideri, pentru că au niște combinații de pași foarte energici, care plac și prind la public, ca și dansurile moldovenești. **Iar dacă e să menționez prestația ansamblului „Nistrenii”, nu vreau să-i laud, dar au fost buni! Au „rupt” scena și au primit multe aplauze și strigăte de „Bravo!” de la spectatori, iar**

organizatorul festivalului, dl Dragan Pantelic, a apreciat înalt profesionalismul interpretării, dar și ... frumusețea moldovencelor!”

Unul din cele mai emoționante momente s-a desfășurat în timpul evoluării ansamblului „Mugurii” din București. Pentru a susține frații români, dansatorii nistreni au încins o horă mare, la care s-au alăturat majoritatea spectatorilor. Bucurie mare a fost și pentru moldovenii stabiliți în Italia, aceștia s-au apropiat de noi și ne-au mulțumit pentru plăcerea și fericirea pe care au primit-o de la aceste concerte.

În ultima seară, ni s-a oferit diploma festivalului, dar și invitații de a participa la festivaluri de folclor organizate în Mexic, Rusia, Ungaria, Georgia și Turcia.

Activități prioritare — formarea specialistului competitiv

VITALIE BELII,

dr., conferențiar universitar, director adjunct
la Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga”

Dacă aș încerca să trec în revistă acțiunile culturale artistice desfășurate în cadrul instituțiilor de învățământ artistic, întâietatea în acest sens îi va aparține Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga”. Aici sunt valorificate tradiții prin care tinerii dotați nu lipsesc din agendele culturale naționale. Aceste inițiative le promovează cu profesionalism și dăruire Vitalie Belii, directorul adjunct educație, care, pe bună dreptate, poate fi considerat animatorul vieții extracurriculare a acestei prestigioase instituții de învățământ artistic din țară. Scenarii, regie și prezentarea celor mai îndrăgite acțiuni culturale artistice sunt în agenda de lucru a acestui profesor de vocație. Articolul de mai jos vine să confirme prioritățile extracurriculare ale colegiului.

Pavel Popa

Activitățile extracurriculare organizate în cadrul Colegiului de Muzică „Ștefan Neaga” reunesc elevi de la toate specialitățile: Muzicologie, Interpretare instrumentală, Dirijat coral, Canto. Elevii participă cu deosebită satisfacție la acestea însuflețiți de dorința de a crea, și de a-și afirma aptitudinile de specialitate. Este o oportunitate pentru acești copii talentați de a se afirma, de a acumula râvnita experiență scenică. Această chemare vocațională îi unește într-o acțiune cooperantă.

Acțiunile culturale interne și evoluările colectivelor artistice în afara instituției (Orchestra de muzică populară „Tinerii Rapsozi” conducător artistic și dirijor Vasile Panainte, Fanfarei, dirijor Ion Talpă, Orchestra de Cameră, dirijor Grigore Negură, Coralei „Gloria”, dirijor Tatiana Daniță, Ansamblului etnofolcloric „Bucovina”, conducător Maestrul Ioan Paulencu) sunt prioritare în programul instituțional al activității educaționale. Un loc aparte și important le revine concursurilor de specialitate. Numai în anul curent elevii și profesorii colegiului sau învrednicit de cele mai prestigioase premii și diplome la Concursurile naționale și internaționale. Succese remarcabile au obținut discipolii profesorilor Vasile Antohi, Vasile Panainte, Ghenadie Platon, Valentina Ciobanu, Sergiu Mârzac, Ion Talpă, Valeriu Cincilei, Gheorghe Ștefăneț, Nicolae Boldescu, Vladimir Vichilu, Vera Draganiuc, Tatiana Balan, Tatiana Țăra, Ela Vlaicu. Pagini de neuitat au înscris în palmaresul său elevii Marina Puțuntică, Ana Cucereavăi, Ion Roșu, Mihaela Ojog - canto, Veaceslav Ștefăreț, Ștefan Sănduță - acordeon, Constantin Coadă - clarinet, Petru Raștrașanu, Mihai Caradja - contrabas, Diana Ciudin, Bianca Bulbuc - vioară, Răducan Valentin - țambal, Robert Ivanov - fagot, Stela Grecu - flaut, Dan Frecăuțanu, Vladimir Turturică - saxofon, Adrian Barbaruș - corn, Tatiana Cazanțeva - pian, Doina-Cezara Procopciuc - compoziție și pian, Cristian Spataru, Lia Rusu - compoziție. Concertul „Vivat Orera” desfășurat la 25 aprilie la Filarmonica Națională „S. Lunchevici” susținut de absolvenții și elevii colegiului ne-au convins odată în plus că acestora le aparține viitorul. Prin talent și dăruire ei vor cuceri, cu siguranță, lumea, vor promova valorile culturii muzicale și nu în ultimul rând vor duce faima instituției în care au studiat.

Pentru Filiala colegiului din satul Tvardița, raionul Taraclia (director adjunct Ala Cara) acest an a fost marcat de evo-

Spectacolul muzical „Vivat Opera”

luările ansamblului de muzică și dansuri populare bulgare în cadrul proiectului „Limba și cultura națională peste hotare”, finanțat deja de doi ani de Republica Bulgară. Procesul educațional a avut de câștigat din schimbul de experiență între filială și Colegiile de muzică din localitățile Șiroca-Laca și Cotel. O prodigioasă activitate didactică și extracurriculară au desfășurat distinșii pedagogi din Bulgaria Jivco Dimitrov și Marina Rașcova Bancova.

Una din cele mai îndrăgite sărbători ale elevilor a devenit Balul Bobocilor. Am decis să devină tradiție realizarea acesteia de Ziua tineretului. Balul se desfășoară după un anumit generic sub formă de concurs. În anul 2010, de 17 noiembrie au intrat în concurs „Bobocii pe portativ”, iar în anul curent în parteneriat cu Noroc media și-au încercat norocul „Bobocii cu Noroc”.

Printre semnificațiile anului curent se numără ședințele Salonului muzical (dedicate anului F. Liszt, lecția publică „Filosofia în muzică” susținută de dr. Francisco Staut, Atelierul de lucru „Terapie prin muzică” în colaborare cu ambasada Marii Britanii (organizatori Neli Martânenko, Valentina Ivancenco, Lidia Daniliuc, Galina Rublicean) ale Cercului literar (Silvia Popov) și Clubului tinerilor compozitori, evoluarea cu succes la olimpiadele școlare. Pentru prima dată șefa catedrei Pian, dna Nona Vizir a organizat un concurs jurizat de maestrul Anatolie Lăpiciu și Iurie Mahovici. Reprezentativă a fost participarea pianistilor la Delfiada-2012. Colegiul a găzduit ediția 2012 a Concursului național „Tinere talente” cu participarea a circa 400 elevi din cele 108 instituții de învățământ artistic complementar din țară. Acest eveniment

a fost organizat de către Cabinetul Metodic (șef Gheorghe Nicolăiescu) sub egida Ministerului Culturii. Așteptăm rezultatele evaluării proiectului depus în cadrul Programului Operațional Comun România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013. Printre prioritățile programului de acțiuni este promovarea tinerilor talente prin cooperarea culturală internațională.

Nu trecem cu vederea nici datele remarcabile din calendar.

Astfel, cu prilejul aniversării a 20 ani de la acțiunile de luptă pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova catedra „Științe socio-umane și reale” a organizat în perioada 20 februarie – 05 martie 2012 Concursul eseurilor cu genericul „Eterna Pace”, au fost editate gazete de perete: „Transnistria - pace sau conflict înghețat”, „Războiul din Transnistria”, Corala „Gloria”, catedra Dirijat coral și Canto Academic a evoluat în cadrul Concertului tematic desfășurat la Casa Armatei. Diriginții C. Manole, A. Rusu, N. Cimăhov au desfășurat ore educative „Transnistria - durerea mea” și „A fost război...”

Muzica are o imensă importanță în educația sentimentului de patriotism, formării atitudinii respectuoase față de neam, țară, cultură. Am consemnat Săptămâna Tricolorului prin participarea la data de 25 aprilie a fanfarei la ceremonia din cadrul campaniei „Arborează Drapelul”. Domnul Gheorghe Perju, directorul colegiului a fost printre cei zece manageri cărora le-a fost înmănat acest major simbol al statalității. În aceeași zi în laboratorul de creație a Coralei „Gloria” a fost organizată o lecție concert cu genericul „Trei culori și-o singură credință”. Elevii și profesorii de la toate catedrele au adus un omagiu prin cântec și poezie Simbolurilor de Stat ale Republicii Moldova. Au încercat să explice ce atitudine au față de acestea. Profesorii Larisa Grimalschi, Onisim Cazacu (Maestru în Artă), Silvia Popov au îndemnat elevii să se mândrească prin faptul că sunt cetățenii acestei țări, să se regăsească pe sine și pe strămoșii săi în aceste simboluri naționale. Irina Gureu, elevă la anul IV consideră că respectul față de neam îl putem cum nu se mai poate de bine exprima prin cântec. În final, toți, cei cu „inima română” s-au încins

într-o horă sub flamurile legendarului tricolor.

În Colegiu sânt planificate sistematic activități orientate spre informare și instruire privind modul sănătos de viață — parte integrantă a planului instituțional de activitate educațională, a planurilor individuale de activitate a pedagogului social, diriginților, care presupune: organizarea activităților extracuriculare, implicarea elevilor în proiecte și parteneriate educaționale, desfășurarea orelor de dirigenție. Astfel, elevii instituției (Daniela Ceban, Dorin Bătcă, Elena Carafizii, Sandu Bantaș) au participat la seminare de formatori organizate de Pretura sectorului Botanica în cadrul Proiectului „Generația tânără și modul sănătos de viață - abordări de la egal la egal”. A urmat participarea în cadrul proiectului „Tinerii pentru prevenirea HIV/SIDA”. În luna septembrie-noiembrie 2011 în parteneriat cu Asociația Internațională pentru Educație din Republica Moldova a fost organizat un ciclu de lecții cu genericul „Cultura dragostei și prieteniei în adolescență”. În cadrul instituției se întreprind măsuri de prevenire primară a consumului de droguri și stupefiante de către elevi. În acest context, în luna noiembrie au fost organizate un șir de activități educaționale care au vizat profilaxia comportamentului activ: lecții „Narcomania - accente profilactice”.

Toate lucrurile frumoase le datorăm și sprijinului acordat de Consiliul elevilor. Țin să aduc mulțumiri elevilor Dumitru Crețu, Sergiu Chilianu, Ecaterinei Gorcenco, Xeniei Șova, Dorin Caitaz, Gabrielei Nastas, Sandu Bantaș pentru susținere în organizarea activităților. Prin implicarea acestora au fost abordate și soluționate un șir de probleme ce țin de eficientizarea și modernizarea procesului de instruire, odihna, traiul în cămin și alimentația elevilor. De ziua lucrătorilor din învățământ la 5 octombrie Consiliul se implică plenar în organizarea și desfășurarea „Zilei dublurului”, spectacolului muzical cu genericul „Lecția recunoștinței”. În această zi elevii înlocuiesc cadrele didactice, iar Consiliul preia în totalitate pentru o zi managementul instituțional. Astfel, optând și asigurând un echilibru armonios între activitățile curriculare și cele extrașcolare se poate realiza cu succes un învățământ de calitate.

Nu mai vreau să-mi faceți bine

sau

Ce ni se impune să ascultăm...

GRIGORE ZĂNOAGĂ,
Șef Secție Cultură Șoldănești

În vârtoarea problemelor sociale, economice și politice ce ne apasă zi de zi cu tot dinadinsul se cere la discuție o chestiune spirituală, actuală, ce ține de viitorul nostru, care poate rezolvată astăzi.

Vă propun, dragi cititori, trei situații din viață, care elucidează tema problemei respective și vă invit la o discuție deschisă și cinstită, pe paginile revistei.

...Eram la un festival național al cântecului și dansului popular la Riga. Un număr impunător de colective (circa 40 mii de participanți) traversau străzile orașului, pe un traseu de 8 km, inundate de băștinași și conaționali, care interpretau cântece folclorice, naționale. Aici am fost plăcut uimiți de faptul că spectatorii de pe ambele trotuare ale străzilor, preluau cântecelele oricărui colectiv și cântau împreună. Iar la stadionul republican, la concertul festiv, dansurile erau interpretate de circa 400-1200 dansatori, fiind acompaniați de fanfara constituită din peste 2000 de muzicieni, iar corul unit întrunea mai bine de 10 mii de cântăreți. Pe durata spectacolului dansatorilor a plouat incontinuu, artiștii storceau hainele îmbibate cu apă și prelungeau evoluarea.

...Ne deplasam (mai mulți ani în urma) cu trenul spre Moscova cu o grupă de colegi la un seminar unional al lucrătorilor din domeniul culturii. Eram pe teritoriul Rusiei și de noi s-a alăturat o rusoaică, care înțelegând că suntem din Moldova, ne-a întrebat ce înseamnă cuvântul „Melancolie”. Am găsit mai multe sinonime, aprecieri și i-am lămurit conținutul, după ce dansa ne-a cântat în întregime cântecul (cuvinte Gr. Vieru, muzică P.

Teodorovici) susnumit, cu un accent specific rușilor și pronunțări neadecvate, dar în întregime. Încercările noastre de a o susține erau stângace, se mărgineau doar cu interpretarea refrenului.

Părtașilor lui Toma Necredinciosul le propun să experimenteze. La o petrecere, propuneți-le mesenilor (excluzând Karaoke) să cânte până la sfârșit doar un cântec.

...În microbusul nr.1 Soroca (eram cu fiul minor) șoferul ne propune, spre audiție un „bucet” de (melodii) cântece de cel mai prost gust cu conținut textier vulgar, pe care n-ași dori să le prezint drept exemplu. La observația mea, șoferul mi-a reproșat „...Acasă îi asculta și vrei”

Prostia nu se comentează. Am cerut să oprească microbusul și am coborât cu un gust amar în suflet și cu senzația că am fost scuipat și...

Sunt convins, că mulți dintre cititori ar completa șirul povestioarelor cu cazuri similare. Important este să conștientizăm, că involuntar, permanent și cu insistență, de pretutindeni ni se impune o muzică de calitate proastă, ce distruge autenticul național în noi.

Ascultați cu atenție ce se interpretează deseori la nunți, petreceri, ce se difuzează pe la buticuri și ce vi se propune pentru procurare din producția video sau audio. Ce posturi de radio sau imprimări vi se propun (impun) în transportul public? Dar ce se ascultă (dansează) la discotecă? Autorii (muzica) autohtoni sunt totalmente neglijăți și predomină doar muzică străină, neînțeleasă, lipsită de conținut.

Deseori, chiar și posturile naționale audio și video fac păcate la acest

capitol, transmițând în emisie cântece de un nivel de „prispă”, acompaniate (cum e mai ușor) la instrumente electrice cu clape și cu mesajele cărora lasă mult de dorit. (Ce să mai vorbim de formațiile care deservească nunțile)?

Nu este clar de ce așa emisiune ca „Evantai folcloric” se difuzează doar 45 minute în două săptămâni, pe când în România emisiuni similare se difuzează de 8-10 ori mai mult.

Oare, frații noștri de peste Prut au nevoie mai mare de sprijin a spiritualității naționale, de susținere a valorilor autohtone decât noi?

Despre Sor tv - un canal local de televiziune ce pe bun drept și-a ocupat un loc de frunte în republică și în sufletele sorocenilor. Iar emisiunile „În grădina dorului” și „O melodie pentru tine”, atât de mult solicitate de telespectatori au o oportunitate primordială la formarea, educația gustului muzical și contribuie esențial la păstrarea și valorificarea patrimoniului autohton muzical.

Referindu-mă doar la „O melodie...” vreau să remarc, că deseori autorii emisiunii, mergând pe calea cea mai ușoară (așa-i gustul spectatorului) îngustează spectrul muzical, difuzând aceleași melodii, dând prioritate unor interpreți, ignorând deseori autori și piese de valoare, ba chiar unele genuri muzicale sunt limitate sau date uitării.

Prevăd replica „...În gustul omului...” Da. Dar, gustul mai poate fi format, completat, rafinat, cizelat cu noi nuanțe, valori. Avem nevoie de bucătăreasă iscusită, că produse sunt.

Exista multe rezerve referitor la repertoriul formațiilor artistice, chiar și profesioniste (uneori), dar asta este o temă aparte, ce ține de un cerc restrâns de specialiști și responsabili,

care ar pune în capul mesei la toate nivelurile muzica autohtonă.

După atâtea constatări a negativului apare întrebarea: Da ce, la noi așa de prost stau lucrurile? Ce, nu se face nimic?

Bineînțeles, că se fac multe:

— Se organizează festivaluri locale, naționale și internaționale, ce ne duc departe faima și ne determină ca neam, recunoscut de o lume întreagă;

— Avem colective profesioniste și de amatori, ce au cucerit lumea prin farmecul muzicii noastre, care e capabilă după marele Gheorghe Zamfir „...să cucerească universul”;

— Avem emisiuni radio și tv, care promovează la nivel destoinic cultura și arta muzicală autentică;

— Avem specialiști, savanți, compozitori, folcloriști cu renume, instituții speciale ce stau la pază, păstrează și valorifică autenticul muzical, adică patrimoniul imaterial al națiunii;

— Avem programe de studii, manuale școlare și profesori consacrați.

Avem, avem...și șoferi între șoferi ce difuzează în timpul călătoriilor

muzică de calitate și posturi de radio autorizate (nu doar FM),... și la unele buticuri se difuzează muzica de calitate și de unde poți procura producție audio și video autohtonă...

Dar... Cert este-un lucru. Actualmente, cântecul și muzica populară se află într-o criză spirituală.

Ce cântec, de la început până la sfârșit, am putea cânta noi, moldovenii împreună? Ar fi normal (ca în multe, multe țări ale lumii) să cântăm „imnul de stat”. Încercăm? Ce? E dificil? Asta e! Nu-l cunoaștem. De fapt nici nu-l avem. „Imnul limbii noastre” a avut, are și va avea o altă destinație. Un imn de stat, ce ne-ar înălța, ne-ar mări și ne-ar uni ca popor, ca națiune, ca neam - nu avem.

Poate încercăm să cântăm „Hristos a înviat” sau o colindă. E inutil. Nu cunoaștem.

Poate „Mulți ani trăiască”? Posibil, mai ales că ne-a antrenat la acest capitol mai mulți ani „Sărbătoarea Națională a Vinului”.

Pe parcursul discursului am pus mai multe semne de întrebare, care cer răspuns.

În mod special am lăsat locuri goale, evitând unele precizări, exemple concrete, denumiri de cântece, cuvinte, cazuri, situații, etc. În speranța că cititorul le va completa, în corespondența pe care o așteptăm la redacție, cu propuneri concrete în rezolvarea problemei.

Poate că ar fi necesară chiar o programă națională, discutată la nivel de comisii parlamentare, ministere, etc., ce ar contribui la nivel statal la păstrarea, conservarea și valorificarea patrimoniului autentic muzical.

Avem nevoie de o responsabilitate națională, de o dragoste părintească, fără precedent față de valorile naționale.

Suntem în așteptarea opiniilor DVS la tema propusă. **Cele mai bune materiale vor fi publicate.**

ISCUSINȚE CULINARE

Ingrediente:

- 170 grame de unt
- 170 grame de zahăr
- 255 grame mămligă moale
- 100 grame făină albă
- coaja de la 2-3 portocale, tocată mărunt
- 2 ouă mari

Biscuiți cu portocale și mălai

Mod de preparare:

— Freacă untul, zahărul, mămliga și făina.

— Adaugă coaja de lămâie și ouăle.

— Acoperă cu o folie alimentară și pune la frigider pentru o oră, până se întărește puțin.

— Pune o hârtie pentru copt într-o tavă și pune cu lingurița grămezi mici din compoziție în tavă.

— Coace în cuptorul încins timp de 5 - 6 minute, până ce marginile biscuiților sunt ușor aurii.

— Scoate din cuptor și lasă să se răcească timp de 15 minute.

Poftă bună!

Așteptăm, pe adresa revistei, recetele cu care doriți să contribuiți la valorificarea și promovarea bucatelor naționale poate uitate în negura vremurilor!

Prestări servicii poligrafice
FEP Grafema Libris s.r.l.
Cod fiscal 1003600038636
Cont/decontare 22244011092
Cod plătitor TVA 0402143
BC "Energbank" SA, m. Chişinău
cod bancar ENEGMD 22

Prestări servicii poligrafice
Notograf Prim s.r.l.
Cod fiscal 1009600037527
Cont/decontare 222490100004601
BC "Fincombank" S.A. fil. Nr. 1 Chişinău
cod bancar FTMDMD2X735

**mun. Chişinău, str. Bucureşti 68,
etajul 3, of. 313.**
tel.: 202-555; 202-553.
mob.: 069-39-29-09; 069-022-237

Nr. d/o	Registre Case de cultură, Şcoli de muzică	Detalii	Preţ în funcţie de tiraj (lei)	
			1-50 ex.	> 51 ex.
1.	Registrul de evidenţă a activităţii Casei de Cultură (anexa nr. 2 Regulamentul-tip)	A4, 64 p., ofset	12	11
2.	Registrul de evidenţă a activităţii formaţiei artistice de amatori (aprobat Ministerului Culturii nr. 102 din 26 aprilie 2007)	A4, 60 p., ofset	12	11
3.	Registrul general de evidenţă a elevilor (pentru director)	A4, 120 p., of.	14	12
4.	Registrul general de evidenţă a orelor de muncă ale profesorilor (pentru director)	A4, 40 p., of.	14	12
5.	Registrul de evidenţă a probelor de admitere	A4, 40 p., of.	6	4
6.	Catalogul frecvenţei şi reuşitei al elevilor (individual)	A4, 28 p., of.	4	3
7.	Catalogul frecvenţei şi reuşitei la învăţătură a elevilor (lecţii teorie, şcoli arte plastice)	A4, 48 p., ziar	6	5
8.	Planul individual	A4, 20 p., ziar	4	3,50
9.	CertIFICATE (de absolvire), (copertă tare, bumvenil)	A5, copertă tare	20	15

Nr. d/o	Documente pentru biblioteci publice	Detalii	Preţ în funcţie de tiraj (lei)	
			1-100 ex.	> 101 ex.
1.	Registrul mişcarea fondurilor	A4, 150 p., ofset	14	12
2.	Registrul inventar	A4, 200 p., ofset	25	22
3.	Caiet de evidenţă a activităţii bibliotecii	A4, 60 p., ofset	14	12
4.	Caiet de evidenţă a documentelor recepţionate în schimbul celor pierdute	A4, 50 p., ofset	9	7
5.	Fişa cititorului	A5, ofset 1+1	0.10	0.10
6.	Adaos la formularul cititorului	A5, ofset 1+1	0.10	0.10
7.	Fişa catalog liniată	7x11, ofset	0.05	0.05
8.	Fişa catalog curate	7x11, ofset	0.03	0.03
9.	Fişa cărţii	8x11, ofset	0.05	0.05
10.	Fişa evidenţei zilnice	A4, ofset	0.18	0.18
11.	Fişa de evidenţă a ziarelor	8x11, ofset	0.05	0.05
12.	Fişa de evidenţă a revistelor	8x11, ofset	0.05	0.05
13.	Despărţitoare de catalog de centru	carton 250 g. ştanţate	0.5	0.5
14.	Despărţitoare de catalog de dreapta	carton 250 g. ştanţate	0.5	0.5
15.	Despărţitoare de catalog de stânga	carton 250 g. ştanţate	0.5	0.5
16.	Despărţitor de poliţă	carton tare	4	3
17.	Fişa de înscriere la bibliotecă	carton 220 g.	0,2	0,2
18.	Fişa contract	carton 220 g.	0,4	0,4

**Elaborare,
design,
tipar**

diplome
invitaţii
afişe
buclete
ecusoane
cărţi de vizită
de la 5 lei per exemplar + design
de la 3 lei per exemplar + design
de la 1 leu per exemplar + design
de la 8 lei per exemplar + design
de la 1 leu per exemplar + design
de la 1 leu per exemplar + design

Literatură de specialitate și beletristică

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
1.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa I-II), L. Țurcanu, A. Țurcanu	192 p.	50
2.	Abecedarul muzicii și solfegiul (Clasa III-IV), L. Țurcanu, A. Țurcanu	122 p.	50
3.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii I-II de studii), S. Badrajan, A. Rojnovanu, S. Rotaru	236 p.	50
4.	Literatura Muzicală (p/u șc. Arte/Muzică), (anii III-IV de studii), S. Badrajan, A. Rojnovanu, S. Rotaru	278 p.	50
5.	Arta Muzicală din R.M. Academia de Știință a Moldovei Institutul Patrimoniul Cultural	952p.	120
6.	Muzică etnică: tradiție și valoare V. Ghilaș	296 p.	20
7.	Învățământul Muzical în Moldova Gleb Ciaicovski-Mereșanu	276 p.	20
8.	Alină dorule alină (Cântece și melodii populare din Moldova și Bucovina), Dumitru Blajinu	352 p.	100
9.	Melodii de pe coline vol.II (partituri pentru orchestre de muzică populară), Serghei Ciuhri	152 p.	15
10.	Ține-mă dorule lin (piese corale), Eugen Mamot	116 p.	10
11.	Cântece de dor (pentru diverse formații vocale), V. Nevoie	74 p.	10
12.	Plaiul meu (coruri), Victor Nevoie	126 p.	10
13.	Nouă azi ne-a răsărit (colinde de Crăciun)	146 p.	10
14.	Și îngerii ca omul plâng (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	190 p.	10
15.	Gânduri țesute-n suflet (cântece și poezii de autor), Maria Stoianov	200 p.	10

Nr.	Denumire	Pagini	Preț (lei)
16.	Cum stau și-mi aduc aminte (creație muzicală), Gheorghe Crețu	440 p.	30
17.	Grigore Grigoriu (viața și creația — album), Ion Proca	248 p.	50
18.	Nicolae Sulac (Mai aproape de departe), Ion Proca	264 p.	30
19.	Emil Loteanu (O viață cât o moarte de lungă), Ion Proca	248 p.	30
20.	La Oină (roman), Ion Proca	160 p.	10
21.	Poiana cu heruvimi (figuri ilustre: scriitori, actori...), Ion Proca	248 p.	10
22.	Ciocărlia cântă fără tălmăciri (poezii pentru copii), Traianus	92 p.	10
23.	Din cartea copilăriei (poezii pentru copii), Traianus	16 p.	5
24.	Alfabetul Vesel (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	32 p.	10
25.	Ce ascund cuvintele (poezii pentru copii), Ianoș Țurcanu	36 p.	15
26.	Carte de dragoste (poezii), Ianoș Țurcanu	180 p.	10
27.	Viespea (povestiri), Ion Gorgan	92 p.	5
28.	George Meniuc (pagini de corespondență), Muzeul Literaturii Române	520 p.	20
29.	Carte de Cuvinte (Antologie, Scriitori Soroceni), Petre Popa	680 p.	60
30.	Cinegetica (dicționar explicativ), Tudor Colac	300 p.	40
31.	Chișinăul în Literatură (Antologie), Biblioteca B. P. Hașdeu	576 p.	40
32.	Timp și Istorie (autor de la „Viața Basarabiei“), Iu. Colesnic	440 p.	100
33.	Chișinăul din amintire Iurie Colesnic	516 p.	120

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 8 (14)

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Instituții de cultură
1	Ialoveni	67	61
2	Criuleni	46	61
3	Fălești	35	122
4	Hâncești	35	118
5	Edineț	31	92
6	Strășeni	29	71
7	Orhei	26	127
8	Cimișlia	22	74
9	Bălți	20	23

10	Drochia	19	81
11	Căușeni	19	84
12	Ungheni	18	126
13	Șoldănești	17	64
14	Călărași	17	90
15	Râșcani	17	99
16	Soroca	17	125
17	Dubăsari	14	34
18	Briceni	14	68
19	Anenii Noi	14	72
20	Ștefan-Vodă	12	67
21	Ocnita	12	68

22	Nisporeni	11	68
23	Rezina	11	73
24	Cantemir	10	92
25	Florești	10	119
26	Glodeni	9	69
27	Chișinău	8	68
28	Telenești	8	97
29	Dondușeni	7	48
30	Leova	5	70
31	Cahul	5	103
32	Basarabeasca	2	25
33	Sângerei	2	99
34	UTAG(Ceadăr-Lunga)	1	81
35	Taraclia	0	52

Total tiraj: 591 ex.

ȘTEFAN VODĂ • FESTIVALUL-CONCURS DE FOLCLOR
În poiana dorului

>11

SOROCA • TÂRGUL
MEȘTERILOR POPULARI
La Nistru, la Mărgioară

>19

ORHEI • FESTIVALUL-CONCURS **Drag mi-i cântecul și neamul** >16

RÂȘCANI • ANSAMBLUL DE DANS POPULAR **Moștenitorii** >24

TURNEU ITALIA • ANSAMBLUL DE DANS POPULAR
Nistrenii (Soroca) >25